

Opinnäytetyö (AMK)
Muotoilun koulutusohjelma
Vaatetusmuotoilu
2015

Anne Jylhä

VOI
VELJET!

pukusuunnittelu Jo-Jo Teatterin
näytelmään

Anne Jylhä

VOI VELJET! – PUKUSUUNNITTELU JO-JO TEATTERIN NÄYTELMÄÄN

Opinnäytetyön tavoitteena oli pukusuunnittelu ja toteutus turkulaisen Jo-Jo Teatterin näytelmään Voi Veljet! Näytelmän ohjasi Milja Nordström ja käsikirjoituksen suomentamisesta vastasi Kari Kesälahti. Näytelmän tapahtumat sijoittuivat vuoden 1998 Turkuun ja tyylilajina näytelmässä oli farssi. Voi Veljet! -näytelmä perustui komedian mestareiden englantilaisten Ray ja Michael Cooneyn alkuperäiskäsikirjoitukseen Tom, Dick & Harry. Puvustuksen tavoitteena oli olla visuaalinen ja yhtenäinen sekä roolihahmojen persoonien mukainen kokonaisuus, joka tarjoaa katsojalle aikamatkan kultaiselle 1990-luvulle.

Tutkimusmenetelminä työssä hyödynnettiin dokumenttiaineiston analyysia, havainnointia, haastattelua, narratiivista analyysia sekä roolianalyysia. Opinnäytetyössä käytiin läpi koko suunnitteluprosessi aina roolianalyysista ideointivaiheen kautta luonnosteluun sekä lopullisiin asuihin teatterin näyttämöllä. Työn lopputuloksena on 1990-lukua henkivä, komediallista lisämaustetta tarjoava pukusuunnittelu näytelmään.

ASIASANAT:

pukusuunnittelu, teatteri, puvustus, 1990-luku, farssi, näytelmä

Anne Jylhä

VOI VELJET! – COSTUME DESIGN FOR A PLAY BY JO-JO THEATRE

The aim of the thesis was to design costume for a play called Voi Veljet! by Jo-Jo Theatre. Jo-Jo Theatre is a theatre based in Turku, Finland. The play Voi Veljet! is directed by Milja Nordström and the script was translated into Finnish by Pekka Kesälahti. The play is situated in Turku, Finland of the year 1998. The play is a farce. The original script called Tom, Dick & Harry was written by the masters of comedy, Englishmen Ray and Michael Cooney. The objective of the thesis was to create a visual and coherent ensemble that reflects the nature of the characters and offers the viewers a glimpse of the golden era of the 1990s.

The research methods used in this thesis included document analysis, observation, interview, narrative analysis and role analysis. The thesis discusses all steps of the design project starting from utilizing role analysis and developing ideas, sketching and finally introducing the final garments on the theatre stage. The outcome of this thesis was a costume design for a play inspired by the 1990s that also offers the viewers humorous added value to their theatre experience.

KEYWORDS:

costume design, theatre, costuming, the 1990s, farce, play

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TAUSTAA	7
2.1 Jo-Jo Teatteri	7
2.2 Tyyllilaji ja aikakausi	7
2.3 Voi Veljet! -näytelmä	8
2.4 Aikataulu ja budjetti	10
3 TAVOITE, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA VIITEKEHYS	11
4 TIEDONHANKINTA JA TUTKIMUKSELLISUUS	12
4.1 Dokumenttiaineiston analyysi	12
4.2 Havainnointi	13
4.3 Haastattelu	14
4.4 Narratiivinen analyysi	14
4.5 Roolianalyysi	15
5 SUUNNITTELU	16
5.1 Suunnittelun lähtökohdat	16
5.2 Yhteistyö muun työryhmän kanssa	17
5.3 Roolianalyysi suunnittelun pohjana	18
5.3.1 Tommi Kärkkäinen	18
5.3.2 Harri Kärkkäinen	18
5.3.3 Riku Kärkkäinen	19
5.3.4 Linda Kärkkäinen	20
5.3.5 Rouva Potter	20
5.3.6 Konstaapeli Alanen	21
5.3.7 Katerina	21
5.3.8 Isoäiti	21
5.3.9 Boris	21
5.4 Tunnelmakollaasit	22
5.5 Ensimmäiset luonnokset	26
5.6 Jatkokehitys ja toteutettavat ideat	36
6 LOPPUTULOKSET	43
6.1 Tulokset valokuvina	43
6.2 Tulosten tarkastelua	46
7 YHTEENVETO	49
LÄHTEET	50

KUVAT

Kuva 1. Prosessikaavio.	10	Kuva 22. Toteutettava idea: Tommi Kärkkäinen.	36
Kuva 2. Viitekehys.	11	Kuva 23. Toteutettava idea: Harri Kärkkäinen.	37
Kuva 3. Tunnelmakollaasin 1. versio.	22	Kuva 24. Toteutettava idea: Riku Kärkkäinen.	38
Kuva 4. Tunnelmakollaasin lopullinen versio.	23	Kuva 25. Toteutettava idea: Linda Kärkkäinen.	38
Kuva 5. Tunnelmakollaasi: Tommi Kärkkäinen.	24	Kuva 26. Toteutettava idea: Rouva Potter.	39
Kuva 6. Tunnelmakollaasi: Linda Kärkkäinen.	24	Kuva 27. Toteutettava idea: Katerina.	40
Kuva 7. Tunnelmakollaasi: Harri Kärkkäinen.	25	Kuva 28. Toteutettava idea: Isoäiti.	41
Kuva 8. Tunnelmakollaasi: Riku Kärkkäinen	25	Kuva 29. Toteutettava idea: Boris.	42
Kuva 9. Ensimmäiset luonnokset: Tommi Kärkkäinen.	26	Kuva 30. Toteutettava idea: Konstaapeli Alanen.	42
Kuva 10. Luonnoksia: Tommi Kärkkäinen.	27	Kuva 31. Tommi ja Linda Kärkkäinen.	43
Kuva 11. Ensimmäiset luonnokset: Harri Kärkkäinen.	28	Kuva 32. Tommi ja Riku Kärkkäinen.	43
Kuva 12. Luonnoksia: Harri Kärkkäinen.	28	Kuva 33. Riku ja Harri Kärkkäinen.	43
Kuva 13. Ensimmäiset luonnokset: Riku Kärkkäinen.	29	Kuva 34. Harri, Tommi ja Riku.	43
Kuva 14. Luonnoksia: Riku Kärkkäinen.	30	Kuva 35. Harri, Riku ja Tommi.	44
Kuva 15. Ensimmäiset luonnokset: Linda Kärkkäinen.	31	Kuva 36. Tommi ja Harri Kärkkäinen.	44
Kuva 16. Luonnoksia: Linda Kärkkäinen.	31	Kuva 37. Konstaapeli Alanen, Isoäiti.	44
Kuva 17. Luonnoksia: Rouva Potter.	32	Kuva 38. Rouva Potter, Katerina ja Riku, Boris.	45
Kuva 18. Luonnoksia: Katerina.	33		
Kuva 19. Luonnoksia: Isoäiti.	34		
Kuva 20. Luonnoksia: Isoäiti.	34		
Kuva 21. Luonnoksia: Boris.	35		

Esirippu nousee ja ennen kuin näyttelijä sanoo sanaakaan, katse kiinnittyy vaatteeseen. Vaate kertoo katsojalle tarinaa ensimmäisestä kohtauksesta lähtien, joten ei ole yhdentekevää, mitä näyttelijällä on yllään. Näytelmässä visuaalinen viesti on nopeampi kuin puhe. Tästä syystä on tärkeää, ettei ulkoasu ole myöskään ristiriidassa viestin sisällön kanssa. (Autio 2000, 20-21). Pukusuunnittelu on näytelmän tarinan kertomista vaateen kielellä (Autio 2000, 20-21) ja sen ehkä tärkein tehtävä on tukea roolihahmon persoonaa ja olla mukana kertomassa tarinaa.

Parhaimmillaan puku vaikuttaa katsojan alitajuntaan samalla tavalla kuin valo, ääni tai tuoksu: se luo tunnelmaa, vie mukanaan eri aikaan, paikkaan ja maailmaan (Salmela & Vanhatalo 2004, 14). On sanottu, että parhaimmillaan näyttämöpuvustus on silloin, kun se on huomaamaton (Salmela & Vanhatalo 2004, 13). Olen kuitenkin sitä mieltä, että pukusuunnittelu on tärkeä palanen näytelmän visuaalisessa kokonaisuudessa ja mukana luomassa katsojalle unohtumattomia ensivaikutelmia.

Tässä opinnäytetyössä käsitellään koko suunnitteluprosessi käsikirjoituksen ja roolien analysoinnista ideoinnin kautta, aina lopullisiin asuvalintoihin saakka. Työssä tarkastellaan lopuksi sitä, mitkä asiat vaikuttivat osaltaan suunnittelu- ja ideointivaiheeseen sekä miten puvustus konkreettisesti toteutettiin. Lopuksi on syytä myös analysoida sitä, miten juuri valittuihin ratkaisuihin päädyttiin.

Opinnäytetyön aiheen valinta on minulle luonnollinen jatkumo valitsemallani tiellä. Pukusuunnittelu on tavalla tai toisella aina kulkenut mukani. Teatteriharrastuksesta alkunsa saanut kiinnostus teatteri- ja elokuvapuvustusta kohtaan jatkui lukiossa draamaopintojen parissa. Tämän jälkeen olen suorittanut opintoihini kuuluvaa harjoittelua turkulaisella Linnateatterilla sekä suunnittelut puvustuksen Turun ylioppilasteatterin näytelmään. Oma kiinnostukseni alaan sekä jo keräämäni työkokemus toimivat pohjana opinnäytetyön tekemiselle.

“Parhaimmillaan puku vaikuttaa katsojan alitajuntaan samalla tavalla kuin valo, ääni tai tuoksu.”

Voi Veljet! -näytelmää esitetään Turussa Jo-Jo Teatterilla. Näytelmä on tyyllilajiltaan farssi ja sijoittuu Turkuun, vuoteen 1998. Ensi-iltansa näytelmä on saanut 27.2.2015.

2.1 Jo-Jo Teatteri

Jo-Jo Teatteri on vuonna 1995 perustettu turkulainen harrastajateatteri. Teatteri toimii Turussa Manillan tehdaskiinteistössä Aurajoen itärannalla. (Manillan-tehdas 2014.) Jo-Jo Teatterin produktioissa työskentelee vuosittain 30-50 harrastajaa sekä näyttämöllä että näyttämön takana. Ensi-iltojen määrä teatterilla vaihtelee vuositasolla neljästä viiteen. Jo-Jo Teatteri toimii yhteistyössä alueen muiden teattereiden sekä Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemian kanssa. Teatterin tavoitteena on mukavan yhdessäolon lisäksi tehdä korkeatasoista teatteria osin ammattijohtoisesti. (Jo-Jo Teatteri 2014.)

2.2 Tyyllilaji ja aikakausi

Voi Veljet- näytelmä on tyyllilajiltaan farssi. Farssi on tyyllilajina nopeatempoinen ja siksi myös haastava. Näyttelijöiltä farssin tekeminen vaatii hyvää keskittymiskykyä, rauhallisuutta sekä kärsivällisyyttä, sekä heittäytymistä rooliin.

Farssi on komedia, jonka viihdyttävyyden perustuu väärinkäsityksiin, salaisuuksiin, absurdeihin tilanteisiin, verbaaliin huumoriin ja nopeaan, loppua kohden kiihtyvään juoneen (Verkkolehtipilotti 2014). Farssissa asiat alkavat vähitellen mennä niin sanotusti pieleen, ja loppua kohden tilanteet paisuvat ja kasaantuvat entisestään. Tavanomaisesti farssissa on lopun käännekohta, kliimaksi, jossa juoni muuttaa suuntaa.

Tässä vaiheessa alkuperäinen ongelma alkaa yleensä ratketa. Useimmiten farssissa onkin siis kaikesta huolimatta onnellinen loppu. (Verkkolehtipilotti 2014.) Farssille hyvin tyypillinen tavaramerkki on runsas ovien käyttö (Skenet 2013). Roolihahmot saapuvat näyttämölle ja poistuvat sieltä usein nopeasti esimerkiksi pyöriviä ovia käyttäen.

Farssin perimmäisenä tarkoituksena on viihdyttää ja saada yleisö nauramaan. Katsojien mielipiteet farssi useimmiten jakaa kahtia. Neil Hardwick on todennut, että farssi saattaa näyttää ulospäin kohellukselta, mutta on tosiasiasa äärimmäisen tarkkaa, jopa sekunnilleen. Näyttelijöiltä tyyllilaji vaatii siis äärimmäistä tarkkuutta ja keskittymiskykyä. (Skenet 2013.) Tyyllilajin nopeatempoisuuden ja jännittävyuden takia farssi ei välttämättä ole kaikkien katsojien mieleen, mutta parhaimmillaan antaa kuitenkin katsojalle hauskan ja nauruntäyteisen teatterikokemuksen.

Voi Veljet!- näytelmä sijoittuu 1990-luvulle, vuoteen 1998. 1990-luku näkyy näytelmässä vahvimmin juuri puvustuksen, lavastuksen ja maskeerauksen kautta. Aikakauden on tarkoitus toimia näytelmässä lisämausteena, ja tavoitteena on, että katsoja pystyy poimimaan näytelmän maskeerauksesta, lavastuksesta ja eritoten puvustuksesta aikakaudelle tyypillisiä ja mahdollisesti tuttujaakin piirteitä.

“Farssin perimmäisenä tarkoituksena on viihdyttää ja saada yleisö nauramaan.”

2.3 Voi Veljet! -näytelmä

Voi Veljet! on Milja Nordströmin ohjaama ja Pekka Kesälahden suomentama komediallinen näytelmä, joka edustaa tyyllilajiltaan farssia. Näytelmä perustuu englantilaisten Ray ja Michael Cooneyn alkuperäiseen näytelmäkäsikirjoitukseen Tom, Dick & Harry. Alkuperäisteoksessa tapahtumapaikkana toimii Englanti ja sen pääkaupunki Lontoo. Alkuperäisessä Ray ja Michael Cooneyn versiossa henkilöihahmojen nimet ovat niin ikään kaikki englannin kielellä.

Aluksi Jo-Jo Teatteriin toteutettavan näytelmän kaikkien henkilöihahmojen nimet olivat englanninkielisiä alkuperäisen käsikirjoituksen mukaisesti. Myös tapahtumapaikkana toimi alkuperäisestä käsikirjoituksesta tuttu Lontoo. Produktion alkuvaiheessa näytelmä päätettiin ”turkulaistaa” kunnioittaen kuitenkin Ray ja Michael Cooneyn alkuperäiskäsikirjoitusta. Tapahtumapaikaksi valikoitui vuoden 1998 Turku, ja henkilöihahmojen nimet vaihtuivat suomalaiseen suuhun sopiviksi. Alkuperäisteoksessa tapahtumia ei ole määritelty tapahtuviksi 1990-luvulla, mutta näytelmän ohjaaja Nordström halusi tuoda 1990-luvun mukaan komedialliseen farssiin lisämausteeksi.

Näytelmässä on yhdeksän hahmoa: Tommi, Linda, Harri ja Riku Kärkkäinen, kosovolaiset laittomat maahanmuuttajat Katerina, Isoäiti ja Boris sekä Konstaapeli Alanen ja adoptiotoimiston virkailija Rouva Potter. Tarina lähtee liikkeelle siitä, kun eräänä aamuna turkulainen Tommi Kärkkäinen, tavallinen työssäkäyvä mies, odottaa vaimonsa Lindan kanssa paikalle Rouva Potteria, adoptiotoimiston rouvaa jonka on tarkoitus arvioida onko pariskunta sopiva adoptoimaan lapsen. Valitettavasti Tommin huolettomat pikkuveljet Harri ja Riku ovat päättäneet tuoda oman lusikkansa soppaan päättömällä ideoillaan ja alati vaihtuvilla rikollisilla suunnitelmillaan. Vähitellen asiat alkavat farssille ominaiseen tyyliin kasaantua, kun virkavalta kiinnostuu veljesten touhuista, laittomat maahanmuuttajat pakoilevat asunnossa, eikä vaimo tai varsinkaan adoptiotoimiston Rouva Potter saa missään tapauksessa tietää veljesten hämäristä suunnitelmista. Näytelmä on täynnä vauhtia, huteria hätävalheita ja päättömiä

tilanteita kun Tommi ja hänen veljensä yrittävät selviytyä aamupäivästä kunnialla ja ilman vankilatuomiota. (Jo-Jo Teatteri 2014.)

Näytelmän tilanteet nopeutuvat tarinan edetessä, ja lopulta Tommi käy selviytymistaistelua yrittäen pitää päänsä veden pinnan yläpuolella, samalla keksien uusia hätävalheita. Tommin vaimo Linda on näytelmässä täysin epätietoinen miehensä ja lankojensa hämäräbisneksistä, sillä on niin keskittynyt tekemään hyvän vaikutuksen adoptiotoimiston Rouva Potteriin. Lindaa vedätetäänkin läpi näytelmän niin veljesten kuin laittomien maahanmuuttajienkin toimesta.

Harri Kärkkäinen on veljeskatraan keskimäinen, pikkurikollinen ja etevä naistenmies, joka saapuu kertomaan Tommille omasta mielestään nerokasta äkkirikastumisideaansa. Riku, eli veljeksistä nuorin, on taas tapansa mukaan vain ajautunut huomaamatta rikollisille teille salakuljettamalla tullin ohi laittomia päihteitä ja saapuu myös sekoittamaan jo entisestään vaikeaa aamupäivää Tommin luokse.

Näytelmän keskivaiheilla Tommi hyväksyy tilanteensa, kaaoksen, johon nuoremmat veljekset ovat hänet laittomuuksillaan ajaneet. Tämän jälkeen hän koittaa omaan tyyliinsä paikata tilannetta, siinä kuitenkin täydellisesti onnistumatta. Juonen tiivistyessä myös näytelmän tempo muuttuu. Lähtökohtaisesti jo nopeatempoinen farssi muuttuu keskivaiheilla edelleen nopeatempoisemmaksi pitäen silti katsojan tiukasti otteessaan.

Näytelmän loppuun lähdetään epätoivon, mielipuolisten tapahtumien ja piilottelun saattamana. Tommi alkaa menettää otettaan ja osittain jo luovuttamaan täydelliseltä näyttävän kaaoksen edessä. Konstaapeli Alasen tarkastellessa epäluuloisena veljesten toimia ja maahanmuuttajien pakoillessa Tommin nurkissa, on Tommilla täysi työ pitää vaimo Linda tästä kaikesta tietämättömänä. Tilannetta ei helpota maahanmuuttaja-gangsteri Boriksen rahalliset vaatimukset.

Tommin kannalta epäonnisten sattumien jälkeen Lindalle alkaa lopulta valjeta aviomiehensä valheet. Tommi ajautuu kertomaan vaimolleen uusia hätävalheita peitelläkseen vanhoja ja juoni tiivistyy entisestään. Rouva Potter saa tarpeekseen mielipuolisesta perheestä ja lähtee mukanaan kielteinen adoptiopäätös. Lindankin rynnättyä pois järkyttyneenä ja itkuisena Tommin valheista, alkaa Tommi miettiä hätävalheidensa tunnustamista vaimolleen. Pikkuveli Riku saa kuitenkin Tommin toisiin ajatuksiin ja lopulta tämä jää selvittämään sotkuaan veljensä kanssa.

Farssille ominaiseen tyyliin lopussa nähdään kuitenkin käännekohta, jossa ripauksella hyvää tuuria tapahtumat alkavat kääntyä positiivisempaan suuntaan. Maahanmuuttajista päästään lopulta eroon, ja Konstaapeli Alaselle uskotellaan, ettei mitään rikollista toimintaa ole veljesten toimesta tapahtunut. Tommi selviää virkavallan ahdistelusta vain huomautuksella puuttuvasta verotarrasta ja Gangsteri Boriskin saadaan ruotuun viime hetkellä.

Linda vaatiikin miestään kertomaan, mistä kaikessa oikein oli kyse. Näytelmä saa kuin saakin onnellisen lopun, kun Tommi lupaa kertoa vaimolleen koko totuuden aamupäivän tapahtumista. Linda puolestaan kertoo miehelleen, että on sairaalassa tarkistuksessa ollessaan saanut tietää olevansa raskaana.

“ Tommi alkaa menettää otettaan ja osittain jo luovuttamaan täydelliseltä näyttävän kaaoksen edessä. “

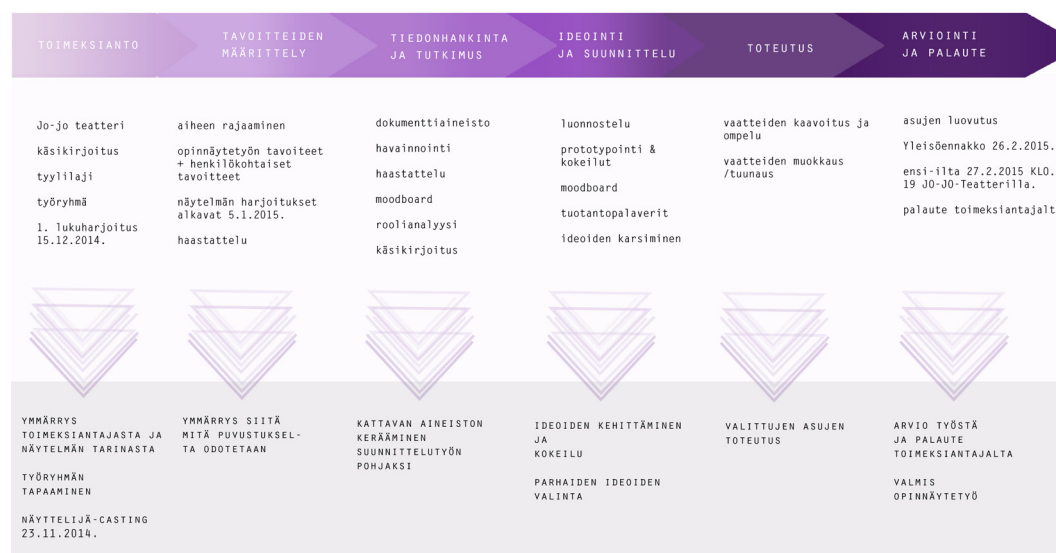

2.4 Aikataulu ja budjetti

Opinnäytetyön valmiiksi saattamiseksi ja prosessin selkeyttämiseksi työ on tarkoin aikataulutettu ja suunnittelun eri vaiheista on tehty prosessikaavio (kuva 1.) Prosessikaavion lisäksi olen tehnyt itselleni henkilökohtaisen viikkoaikataulun, johon olen asettanut kunkin viikon tavoitteet, tehtävät ja tärkeät päivämäärät. Aikataulutuksen tarkoituksena on ollut selkeyttää prosessia sekä tehdä siirtyminen suunnitteluprosessin eri vaiheisiin luontevaksi ja helpoksi. Aikataulusta ja prosessikaaviosta olen pystynyt itse paremmin seuraamaan projektin etenemistä ja sitä olenko päässyt kullekin viikolle asettamiini tavoitteisiin.

Näytelmän budjetti on ollut rajallinen. Puvustukseen on näytelmän budjetista varattu noin 200 euroa, sillä lähtökohtaisesti haastavaan lavastukseen tuli varata enemmän rahallisia resursseja. Aluksi budjetti tuntui haasteellisen pieneltä, sillä puvustuksesta haluttiin kuitenkin visuaalinen, yhtenäinen ja aitoa 1990-lukua henkivä. Kuitenkin, olen suunnittelijana ollut luottavainen budjetin riittävyteen, sillä produktio on pieni ja jo alusta asti on ollut selkeästi nähtävissä, että suurin osa näytelmän vaatteista tulisi löytymään valmiina.

Omat henkilökohtaiset kontaktit muihin alueen teattereihin näyttelevät myös isoa roolia asujen varsinaisessa toteutusvaiheessa. Jo-Jo Teatterilla on myös itsellään pieni, mutta hyvä pukuvarasto, jota on pystytty hyödyntämään runsaasti puvustuksen toteutusvaiheessa.

Kuva 1. Prosessikaavio.

“Aluksi budjetti tuntui haasteellisen pieneltä, sillä puvustuksesta haluttiin kuitenkin visuaalinen, yhtenäinen ja aitoa 1990-lukua henkivä.”

3 TAVOITE, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA VIITEKEHYS

Opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella puvustus turkulaisen Jo-Jo Teatterin näytelmään Voi Veljet! Näytelmä on saanut ensi-iltansa 27.2.2015 Jo-Jo Teatterilla Manillassa. Tavoitteena on suunnitella näytelmään visuaalinen, yhtenäinen ja 1990-lukua henkivä sekä tasapainoinen puvustus, jossa jokaisen roolihahmon asu heijastaa heidän persoonaansa.

Tarkoituksena on, että katsoja pystyy poimimaan puvustuksesta mahdollisesti itselleen tuttuja 1990-luvun muoti-ilmiöitä. Tämä toimii lisämausteena komedialliselle farssille. Tavoitteena on myös vastata työlle asetettuihin tutkimuskysymyksiin, ja kuvata koko suunnitteluprosessi aina valmiisiin asuihin näyttämöllä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Kuinka luoda visuaalisesti yhtenäinen ja 1990-lukua henkivä puvustus?

Mitä keinoja käyttäen puvustus tulee suunnitella, jotta lopputulos on viimeistellyn ja harkitun näköinen ja samalla heijastaa myös haluttua 1990-lukua? Kuinka suunnittelijana pystyn tuomaan puvustukseen autenttisen 1990-luvun tunnelman? Koska toimitaan harrastajateatterin resurssien rajoissa, kuinka toteuttaa puvustus mahdollisimman pienillä kustannuksilla, mutta samalla niin, että visuaalisuus ja yhtenäisyys puvustuksessa säilyvät?

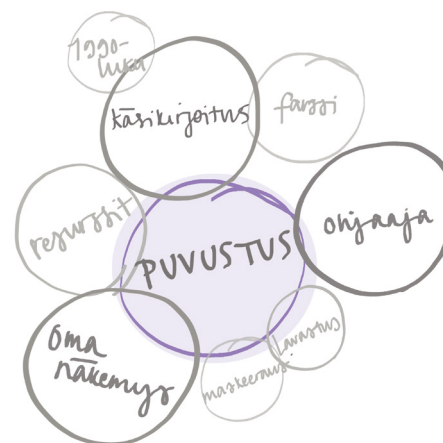
2. Millainen on roolihahmon persoonallisuutta tukeva asukokonaisuus?

Millainen on asu, joka ilmentää kantajansa persoonallisuutta parhaalla mahdollisella tavalla ja kuinka tähän lopputulokseen päästään? Eri tutkimusmenetelmien avulla on tarkoitus selvittää, millaisia näytelmän hahmot ovat, sekä tutkia sitä, millaiset vaatteet heidän persoonallisuuttaan parhaiten kuvaisivat ja tukisivat. Tavoitteena on siis nähdä mahdollisimman tarkasti jokaisen roolihahmon taustalle ja siihen, millaisina he tarinassa näyttäytyvät.

Viitekehys

Viitekehysten (kuva 2) tarkoituksena on rajata, täsmentää, suunnata ja ohjata tutkimustehtävää (Pihlaja 2001, 48). Tarkoituksena viitekehyksellä on ennen kaikkea selkeyttää sitä, mitä kaikkea omaan tutkimusongelmaan liittyy. Viitekehysten keskiössä on onnistunut ja tavoitteiden mukainen puvustus.

Viitekehykseen on rajattu ne asiat, jotka omalta osaltaan vaikuttavat eniten siihen, millainen puvustus lopulta muotoutuu. Tärkeimpänä osa-alueena keskellä ovat ohjaajan mielipiteet, puvustajan oma näkemys sekä käsikirjoitus ja sitä kautta näytelmän juoni ja tarina. Viitekehykseen on lisäksi tuotu pienempinä vaikuttavina osa-alueina maskeeraus ja lavastus. Lavastus ja maskeeraus yhdessä puvustuksen kanssa ovat isoimpina osatekijöinä tuomassa näytelmään 1990-luvun henkeä ja kaikki kolme osaluuetta toimivat näin eräänlaisena lisämausteena komediapitoiselle näytelmälle. Onnistunut puvustus on kaikkien viitekehyksessä olevien asioiden summa.

Kuva 2. Viitekehys.

Opinnäytetyössä on käytetty kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisiä tutkimusmenetelmiä. Dokumenttiaineiston analyysia käyttäen on tutkittu 1990-luvun muoti-ilmiöitä ja vaateesta käsittelevää kirjallisuutta. Aineisto käsittää myös teatteripuvustusalan kirjallisuutta sekä Internet-lähteitä ja videomateriaalia. Narratiivista analyysia ja roolianalyysia käyttäen tarkoituksena on ollut luoda kokonaisvaltaisempi käsitys näytelmästä, sen tilanteista ja eri roolihahmoista. Ennen suunnitteluvaihetta työssä on toteutettu työryhmän haastattelu, jonka avulla on pystytty määrittelemään tarkemmin se, mitä puvustukselta odotetaan sekä mitä tulee ottaa huomioon, jotta puvustus täyttää annetut kriteerit ja ylittää tavoitteisiinsa. Työssä on käytetty myös yhtenä tutkimusmenetelmänä havainnoimista näytelmän harjoituksissa.

4.1 Dokumenttiaineiston analyysi

Opinnäytetyön tekemisen alkuvaiheessa erilaisten dokumenttiaineistojen analysointi on toiminut yhtenä tärkeimmistä tutkimusmenetelmistä opinnäytetyön tekemiselle. Päästäkseen alkuun opinnäytetyön kanssa on tärkeää kerätä mahdollisimman kattava aineisto työn teoriapohjaksi.

Dokumenteilla tarkoitetaan laajasti ottaen kaikenlaista ilmiötä dokumentoivaa aineistoa. Se voi olla esimerkiksi julkaistuja tekstejä, arkistomateriaalia, kertomuksia, elämäkertoja, kirjeenvaihtoa, valokuvia, elokuvia, videonauhoitteita ja jopa esineistöä. (Anttila 2006, 202.) Dokumenttiaineistona tässä opinnäytetyössä on käytetty aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, artikkeleita, Internet-lähteitä, 1990-luvun elokuvia ja tv-sarjoja sekä valokuvia.

Dokumenttiaineiston avulla on kerätty tietoa paitsi tutkimuksellisuudesta, myös puvustuksen suunnittelun ja toteutuksen eri työvaiheista sekä menetelmistä joiden on uskottu olevan hyödyksi opinnäytetyötä ajatellen.

Koska näytelmä sijoittuu vuoteen 1998, on etsitty tietoa 1990-luvun ilmiöistä sekä tyypillisistä piirteistä muodissa ja vaatetuksessa.

Työssä on pyritty käyttämään laajasti erilaisia dokumenttiaineistoja, jotta menetelmästä saatu hyöty vastaisi kysymykseen: ”Kuinka suunnitella visuaalisesti näyttävä ja 1990-lukua henkivä puvustus?”.

Dokumenttiaineisto antaa parhaimmillaan omaan aiheeseen uusia ideoita, näkökulmia ja käsitteitä sekä auttaa myös työn muiden osa-alueiden, kuten tutkimuskysymysten laadinnassa (Pihlaja 2001, 49). Dokumenttiaineistosta on hyötyä myös siinä, että sen kautta voi löytää uusia tehokkaita työtapoja ja menetelmiä omaan suunnitteluprosessiin.

Kirjalliset lähteet

Kirjallisuus on tärkeä väline tutkimuksen jäsentämisessä ja teoriataustan rakentamisessa (Pihlaja 2001, 49) ja yhtenä suurimpana lähteenäni työssä on hyödynnetty juuri teatteri- ja elokuvapuvustukseen liittyvää kirjallisuutta. Kirjallisuus tutustuttaa tutkijansa aiheeseen, antaa ideoita, näkökulmia ja käsitteitä (Pihlaja 2001, 49). Teatteripuvustusalan kirjallisuudesta on kerätty erityisesti ideoita ja vinkkejä omaan suunnitteluprosessiin ja siihen, mihin suunnittelussa tulisi keskittyä. Suomalaisten pukusuunnittelijoiden kokemuksia hyödyntämällä omaan projektiin paneutuminen on tuntunut helpommalta ja luontevammalta.

Kirjallista aineistoa on käytetty paljon myös 1990-luvun muodin ja pukeutumisen tutkimiseen. Näytelmän aikakauteen tutustuminen on ollut tärkeä osa taustatutkimusta. Jotta on pystytty välittämään aito 1990-luvun tunnelma katsojalle, on suunnittelijan itse oltava perillä siitä, millaista 1990-luvun muoti oikeastaan oli.

Internet-lähteet

Opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa on käytetty Internet-lähteitä, eritoten tunnelmakuvien etsimiseen. Olen suunnittelijana hyvin visuaalinen, ja inspiroidun paljon kuvista. Internet-lähteitä hyödyntämällä olen kerännyt kattavan ”kuvapankin”, sillä näistä kuvista olen myöhemmin koonnut tunnelmakollaaseja suunnittelun tueksi. Internet-lähteitä hyödyntäen olen tutkinut myös muutamia teatteritaiteenalan lehtiartikkeleita.

Audiovisuaalinen aineisto

Dokumenttiaineistona on käytetty myös erilaisia 1990-luvun kansainvälisiä sekä suomalaisia elokuvia ja tv-sarjoja. Tällaisen aineiston etuna on se, että koska ihminen ei voi palata ajassa taaksepäin, voi ajan elokuvista ja tv-sarjoista kuitenkin nähdä autenttisesti, miten kyseisellä vuosikymmenellä pukeuduttiin. Elokuvista ja tv-sarjoista on ammennettu työhön inspiraatiota 1990-luvusta sekä ideoita yksityiskohtiin pukusuunnittelussa.

4.2 Havainnointi

Yhtenä tutkimusmenetelmänä työssä on käytetty myös havainnointia eli seuranta-aineistoa. Havainnoinnissa on kyse siitä, että tutkija tarkkailee enemmän tai vähemmän objektiivisesti tutkimuksen kohdetta ja tekee havainnoinnin aikana muistiinpanoja tai kenttäraporttia (Metsämuuronen 2008, 42). Havainnointi on kokonaisvaltaista tapahtumien ja käyttäytymisen seuraamista ja kuvaamista (Anttila 2006, 190).

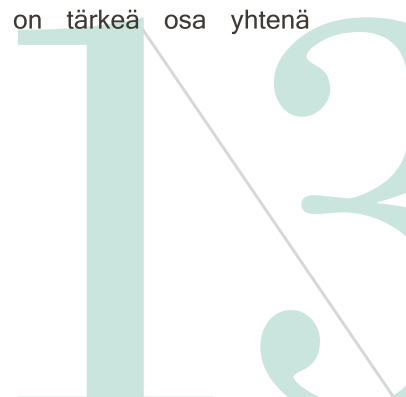
Anttilan (2008 289) mukaan laadullisessa havainnoinnissa tutkija kohdistaa huomionsa yksilöiden käyttäytymiseen luonnollisessa ympäristössä, toisin kuin ei-laadullisessa havainnoinnissa, jossa tutkimuksen kohdetta tarkkaillaan varta vasten järjestetyissä olosuhteissa.

Havainnoinnin avulla suunnittelija saa arvokasta, rehellistä ja luotettavaa tietoa tutkimuksen kohteestaan. Tämän työn havainnoinnin tuloksia on voitu pitää luotettavina, sillä havainnoinnin aikana on tehty paljon muistiinpanoja, jotka on myöhemmin jäsennelty esimerkiksi ajatuskarttojen muotoon.

Havainnoinnin avulla on pyritty löytämään vastauksia toiseen tutkimuskysymykseen siitä, kuinka suunnitella jokaiselle roolihahmolle näiden persoonaa ilmentävä asukokonaisuus. Havainnointia on toteutettu seuraamalla näytelmän harjoituksia Manillassa. Havainnoinnin aikana on kirjattu ylös muistiinpanoja ja huomioita.

Harjoituksissa on keskitytty seuraamaan esimerkiksi sitä, millaiseksi roolihahmot näyttelijöiden käsissä muotoutuvat sekä sitä, kuinka laajoja liikesarjoja näyttelijät rooleissaan tekevät. Havainnointi on toiminut niin ikään tukena roolianalyysin rakentumiselle ja näitä kahta menetelmää on käytetty osittain rinnakkain samalla luoden kokonaiskuvaa jokaisesta roolihahmosta.

Pelkästään lukemalla ja analysoimalla käsikirjoitusta ei ole mahdollista saada tarpeeksi kattavaa kokonaiskuvaa näytelmästä, joten havainnointi on tästä syystä yksi tärkeimmistä tutkimusmenetelmistä opinnäytetyössäni. Suunnittelijana on myös tärkeää nähdä, mitä vaatteissa tulisi ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Lisäksi, yleisen ulkoasun ja värimaailman ideoimisen kannalta havainnointi on tärkeä osa yhtenä palana tiedonkeruuta.

4.3 Haastattelu

Haastattelutyyppinä on olemassa monia erilaisia. Haastattelu voi olla esimerkiksi strukturoitu, puolistrukturoitu tai avoin (Metsämuuronen 2008, 38). Tässä työssä on käytetty tutkimusmenetelmänä puolistrukturoitua haastattelua, sillä se on haastattelutyyppinä hieman vähemmän ohjattu ja hallittu.

Haastattelua tutkimusmenetelmänä on käytetty, sillä sen avulla on mahdollista kerätä arvokasta ensikäden tietoa siitä, mitä puuvuoksesta odotetaan ja halutaan. Lisäksi, haastattelu menetelmänä antaa usein suunnittelijalle varmuutta ja tukea omaan pukusuunnitteluprosessiin. Mielenkiintoista puuvuoksesta suunnittelun kannalta on myös kuulla näyttelijöiden mielipiteitä siitä, millaisina he omat ja toistensa roolihahmot näkevät.

Näyttelijöitä on myös päätetty haastatella sen sijaan, että haastateltaisiin vain ohjaajaa, koska on uskottu, että näyttelijöiltä saatava tieto hahmoista on suunnittelutyön kannalta hyödyllistä. On suunnittelijana mielenkiintoista nähdä, eroavatko omat käsitykset hahmoista merkittävästi näyttelijöiden käsityksien kanssa.

Haastattelu voidaan mieltää keskusteluksi, jolla on etukäteen asetettu tavoite. Keskustelu tapahtuu tutkijan aloitteesta, joten se on siksi tietyssä mielessä hänen johdattamaansa. (Puusa & Juuti 2011, 71.)

Haastattelun tarkoituksena on, että haastattelu on enemmän juuri vuorovaikutteista keskustelua, jossa kaikki voivat esittää omat mielipiteensä ja kommentoida myös toisten puheenvuoroja. Tutkijana olen kuitenkin toiminut keskustelun alulle panijana, ja olenkin esittänyt kysymyksiä, joihin muutkin työryhmän jäsenet ovat saaneet halutessaan kommentoida.

4.4 Narratiivinen analyysi

Narratologialla tarkoitetaan kertomuksen tutkimusta. Narratiivinen analyysi on laadullinen menetelmä jota käytetään paljon, ei vain esimerkiksi antropologiassa, kirjallisuuden tutkimuksessa tai teologiassa, mutta myös teatteri- ja elokuvatutkimuksessa. On kuitenkin hyvä huomioida, että narratiivisessa analyysissä tutkijan tulkinta on vain yksi versio totuudesta. Samat tapahtumat voidaan kertoa myös eri tavoin ja eri näkökulmista. (Puusa & Juuti 2011, 197.)

Narratiivin avulla voidaan rekonstruoida henkilön omaa minuutta sekä suhdetta erilaisiin valtarakenteisiin (Anttila, 2006, 321). Narratiivisen analyysin kautta päästään usein myös syvemmälle siihen, millaiset tekijät ovat vaikuttaneet esimerkiksi minuuden ja persoonallisuuden rakentumiseen. Tällaisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi ihmisen sosiaaliset suhteet ja niiden vaikutus. Pirkko Anttila toteaa teoksessaan *Ilmaisu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta* (2006, 324-325), että kertomuksella luotu teksti on sanallista - myös visuaalista tai muuta ilmaisevaa - sommittelua. Sommitellut kertomukset koostuvat tapahtumien ja tekojen valikoiduista järjestyksistä, joista tarina rakentuu ymmärrettäväksi. Juoni on siis kokoelma olosuhteita, päämääriä, keinoja, aloitteita sekä tarkoittamattomia seurauksia. (Anttila 2006, 324-325.)

Narratiivisen tutkimustiedon tärkeimpänä tavoitteena onkin pyrkiä ymmärtämään sekä etsiä tarinasta dynamiikka, joka ohjaa tarinan rakentumista (Anttila 2006, 325-326). Tutkijan tulisi myös kysyä, miksi tarina kerrottiin juuri tuolla tavalla. (Riessmann 1993, 2).

Tässä opinnäytetyössä narratiivinen analyysi on yksi keskeisimmistä tutkimusmenetelmistäni, sillä olen käyttänyt menetelmää *Voi Veljet!*-näytelmän käsikirjoituksen analysointiin. Tämän analyysin pohjalta on syntynyt tarkempi roolianalyysi jokaisesta näytelmän hahmosta.

Narratiivisen analyysin tavoitteena on ollut muodostaa eheä kokonaiskäsitys näytelmästä, sen eri tapahtumista ja tilanteista. Yhtenä tavoitteena on käsikirjoitusta lukiessa ja analysoimalla nähdä roolihenkilöiden taustalle ja tätä kautta päästä

myöhemmin roolianalyysissä paremmin sisälle heidän persoonallisuuteensa. Narratiivinen analyysi on toiminut työssä siis vahvana pohjana sekä tukena roolianalyysin rakentumiselle, sillä käsikirjoitusta analysoidun on pystytty syvällisemmin tutkimaan sitä, millaisia näytelmän eri henkilöihahmot ovat persoonallisuuksiltaan. Tätä kautta on pystytty myös paremmin näkemään, millaisia roolihenkilöiden väliset suhteet näytelmän eri vuorovaikutustilanteissa ovat.

4.5 Roolianalyysi

Roolianalyysiä on käytetty opinnäytetyössä tukena asujen suunnittelulle. Roolianalyysin avulla suunnittelija pystyy paremmin luomaan kullekin roolihahmolle heidän persoonaansa ilmentävän asun. Ilman roolianalyysiä puvustus voisi jäädä vain pintaraapaisuksi, kun taas analysoidessa jokaista hahmoa suunnittelija joutuu väkisininkin syventymään siihen, mitä jokaisen roolin ja hahmon takana oikeastaan on.

Ennen suunnittelutyön aloittamista jokaisesta näytelmän yhdeksästä hahmosta on siis tehty roolianalyysi soveltamalla siihen tyyppianalyysiä. On kuitenkin huomattava, että roolianalyysi on täysin subjektiivinen luonnehdinta roolihahmosta ja tämän persoonasta, kun taas toinen tarkastelija saattaisi nähdä hahmon ja sen miten hän käyttäytyy, täysin toisenlaisesta näkökulmasta.

Tyyppianalyysin avulla ja sitä soveltamalla roolianalyysiin on tekstistä saatu helpommin lähestyttävämpi sekä selkeämpi ymmärtää. Tyyppianalyysi on helppo tapa lähestyä aineiston analyysiä, sillä se on arkielämästä tuttu tapa luonnehtia ilmiöitä niiden tunnusomaisilla piirteillä: maalainen, kaupunkilainen, miehekäs, naisellinen, klassinen, suomalainen jne. (Anttila 2006, 294). Roolianalyysit on tehty siis käyttäen juuri tällaisia, arkielämästä tuttuja ilmaisuja ja käsitteitä.

On kuitenkin huomattava, että ideaalityyppi on eräänlainen karikatyyri, eikä analyysin tarvitse välttämättä johtaa siihen, että tyytit sellaisinaan löytyvät arkielämästä (Anttila 2006, 295). Bo Eneroth on teoksessaan *Hur mäter*

man ”vackert?” (Eneroth 1984) luonnehtinut tyyppianalyysiä menetelmistä kaikkein eniten mielikuvitusta vaativimmaksi. On löydettävä piirteitä, jotka ovat toisensa poissulkevia tai muuten tarpeeksi toisistaan erottuvia.

Roolianalyysissä on pyritty siis kuvailemaan Voi Veljet! -näytelmän jokaista yhdeksää roolihahmoa käyttäen kaikille tuttuja ja tulkinnaltaan helposti avautuvia arkielämän sanontoja. Tavoitteena on ollut, että kuvaus on niin tarkka, että lukijalle saa mielikuvan siitä, millainen hahmo on kyseessä. Roolianalyysin avulla on haluttu löytää vastauksia kysymyksiin siitä, minkä ikäinen hahmo on, millainen hän on luonteenpiirteiltään, mikä on hänen perhetaustansa, millaisia ovat hahmon periaatteet, millainen hän on arvomaailmaltaan, missä hän työskentelee sekä millaisia ovat hänen suhteensa muihin ihmisiin kuten esimerkiksi perheeseensä.

Roolien syvällisemmän analysoimisen jälkeen suunnittelijan on helpompi suunnitella asu, kun hän tuntee roolihahmot, joille hän pukusuunnittelua tekee. Asun tulee tukea näyttelijää työssään ja olla roolin persoonan mukainen ja näköinen. Roolianalyysin avulla on pystytty myös perustelevaan joitain tehtyjä pukuvalintoja.

Etsin roolianalyysin avulla vastausta etenkin toiseen tutkimuskysymykseeni siitä, kuinka suunnitella jokaiselle roolihahmolle heidän persoonaansa ilmentävä asukokonaisuus.

Roolianalyysissä yhdistyy käsikirjoituksen analysointi sekä näytelmän ohjaajan ja näyttelijöiden kanssa käydyt keskustelut hahmoista. Ohjaajan suurten kokonaislinjausten jälkeen roolianalyysin teossa auttavat paljon myös juuri näyttelijät, joiden kanssa keskustelu roolihahmoista on pukusuunnittelun kannalta erittäin tärkeää (Heikkilä-Rastas 2009, 12).

Pukusuunnitteluprosessi on alkanut syksyllä 2014 toimeksiannolla. Näytelmän käsikirjoituksen lukeminen ja analysointi alkoi marraskuussa 2014. Tämän jälkeen on aloitettu alustava suunnittelu- ja ideointityö sekä palaverit ohjaajan ja muun työryhmän kanssa. Luonnosteluun on lähdetty tunnelmakollaasien pohjalta. Kaikista luonnoksista on tämän jälkeen valittu parhaat ja toteutettavat ideat ohjaajan kanssa käymien keskustelujen perusteella. Asujen työstäminen alkoi tammikuun 2015 alussa ja asujen tuli olla valmiina viimeistään valmistavissa harjoituksissa 22.2.2015. Näytelmän ensi-ilta oli 27.2.2015 Jo-Jo Teatterilla Manillassa.

5.1 Suunnittelun lähtökohdat

Pukusuunnitteluprosessi on siis lähtenyt kunnolla liikkeelle käsikirjoituksen luettuani. Ensimmäisten keskustelujen jälkeen työryhmä näki luontevana, että näytelmä tulisi tapahtumaan vuoden 1998 Lontoossa alkuperäisen tekstin mukaisesti. Kuitenkin hyvin nopeasti jo ensimmäisen tunnelmakollaasin (kuva 3, 34) tekemisen jälkeen näytelmän tapahtumapaikka muutettiin Lontoosta Turkuun. Näin ollen myös juoni ja sen hahmot ”turkulaistettiin”. Näin näytelmästä tuli eläväisempi ja helpommin lähestyttävämpi suomalaiselle yleisölle. Suunnittelijana olen helpottunut, että muutos tehtiin nopeasti jo ennen varsinaisen luonnostelun aloittamista, joten se ei päässyt juurikaan vaikuttamaan omaan työhöni pukusuunnittelijana.

Tämän näytelmän pukusuunnittelu eroaa suuresti useista muista pukusuunnitteluprojekteista, sillä Voi Veljet! -näytelmässä ei ole lainkaan vaatevaihtoja, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että jokaiselle yhdeksälle roolihahmolle on suunniteltu yksi asu, joka on näyttelijän yllä läpi koko näytelmän.

Alusta asti on ollut selvää, että jos pohjatyö on tehty kunnolla, on itse suunnittelukin helpompaa. Narratiivista analyysia hyödyntäen

perehdyin näytelmän käsikirjoitukseen. Käsikirjoitusta analysoidessani olen tehnyt tekstiä lukiessani paljon ajatuskarttoja ja muistiinpanoja, jotka auttoivat osaltaan tarinan jäsentämisessä. On tärkeää, että tarina on sisäistetty kunnolla, jotta voidaan suunnitella jokaiselle hahmolle heidän persoonaansa ilmentävä asu. Rooleihin syvennyin tarkasti roolianalyysia apuna käyttäen.

Jo suunnittelutyön alusta asti on ollut hyvä pitää mielessä myös se, että kaikkia näytelmän puvustukseen suunniteltuja vaatteita ei toteutusvaiheessa välttämättä löydy valmiina. Tällöin suunnittelijana on oltava valmis löytämään luovia ja nopeitakin ratkaisuja. Suunnittelijan on varauduttava siihen, että haluttuja vaatteita ei löydy varastoista, secondhand-liikkeistä tai muista alueen teattereista. Tämä on tarkoittanut käytännössä sitä, että jos en ole löytänyt esimerkiksi juuri suunnitelmieni mukaista vaatetta jollekin hahmolle, mutta joku vastaava on toiminut, on suunnitellusta mallista ja värikartasta pystytty tarvittaessa joustamaan. Alkuperäinen idea eivätkä välttämättä kärsi, vaikka hyväksyy tilalle toisen vaihtoehdon.

Tällaisissa tilanteissa olen hyödyntänyt sitä, että pystyn muokkaamaan vaatetta oman suunnitelmani mukaiseksi. Olenkin käyttänyt paljon vaatteiden ja materiaalien muokkausta puvustuksen toteutusvaiheessa. Vaatteita olen muokannut esimerkiksi lisäilemällä erilaisia tekstuureita ja koristeita sekä myös hieman värjäämällä kangasta. Työ pukusuunnittelijana onkin ollut tässä projektissa myös suurelta osin niin sanottua ”stailaamista” sekä jo olemassa olevien vaatekappaleiden muokkaamista haluamikseni.

Kuten jo sanottu, puvustukseen varattu budjetti on ollut pieni, ja tästä syystä on selvää, että kaikkia vaatteita ei pystytä tekemään alusta saakka itse. Olen kuitenkin ottanut pienen budjetin inspiroivana haasteena. Ollakseen hyvää teatterin ei tarvitse maksaa paljon (Salmela & Vanhatalo, 2004, 68).

Tässä produktiossa ei myöskään ole ollut tarkoituksenmukaista tehdä kaikkea alusta saakka, sillä olen halunnut luoda puvustukseen autenttisen vuoden 1998 tunnelman. Aitojen vuosikymmenen vaatteiden käyttäminen tuo pukusuunnitteluun juuri sitä aitoutta mitä siihen haluankin. Tässä pukusuunnitteluprosessissa on tullut ottaa

huomioon myös se, että vaatteiden saatavuus sanelee lopulta isoa osaa siitä, millainen lopullinen kokonaisuus tulee olemaan. Koko prosessin ajan on siis oltava valmis myös muutoksiin ja vaihteleviin tilanteisiin.

Roolianalyysin avulla olen pystynyt syventymään jokaisen hahmon mielenmaisemaan tarkemmin, ja tätä kautta luomaan jokaiselle hahmolle heidän persoonaansa kuvaavan asukokonaisuuden. Suunnittelijan tulee ikään kuin pohjatyön avulla ”tutustua” puvustettaviin hahmoihinsa, jotta osaa sitten pukea nämä heidän persoonansa mukaisesti. Suunnittelutyö on jatkunut roolianalyysien ja narratiivisen analyysin jälkeen luonnostelulla.

Luonnostelun apuna on hyödynnetty lisäksi tunnelmakollaaseja, joista on ammennettu inspiraatiota sekä uusia ideoita hahmoihin. Olen aluksi tehnyt tunnelmakollaasin, josta hain inspiraatiota koko näytelmään ja puvustuksen suunnittelun aloittamiseen. Tämän jälkeen tein vielä tunnelmakollaasit päähenkilöhahmoista eli veljeksistä sekä Tommin vaimosta Lindasta.

“Aitojen vuosikymmenen vaatteiden käyttäminen tuo pukusuunnitteluun juuri sitä aitoutta mitä siihen haluankin.”

5.2 Yhteistyö muun työryhmän kanssa

Pukusuunnittelijan työssä on yleisesti tärkeää toimia läheisessä yhteistyössä muun työryhmän kanssa. On osattava toimia tiimin jäsenenä, sillä teatterissa kaikki osa-alueet ovat kytköksissä toisiinsa. Voi Veljet!-näytelmän työryhmä on pieni, eikä yhteistyö ole tuottanut ongelmia missään vaiheessa. Tiivis yhteydenpito muuhun työryhmään, eritoten ohjaaja Milja Nordströmiin ovat olleet avainasemassa siinä, että olen koko ajan ollut kartalla siitä mitä teen. Olemme ohjaajan kanssa käyneet tasaisesti koko projektin ajan keskusteluja siitä, millaiseksi asut muotoutuvat.

Ennen pukusuunnittelutyön alkamista on ollut tärkeää päästä selville siitä, millainen näytelmän lavastus, maskeeraus sekä valaistus tulevat olemaan. Tässä näytelmässä puvustuksessa tuli ottaa huomioon isoimpana muuna vaikuttavana tekijänä lavastus. Olen eritoten halunnut suunnitella visuaalisesti näyttävän ja aikakautta henkivän puvustuksen, joka ei kuitenkaan riitele näytelmän lavastuksen kanssa.

Toisena vaikuttavana tekijänä puvustuksen suunnittelulle on ollut näytelmän maskeeraus. 1990-lukuvaikutteinen maskeeraus toteutettiin kuitenkin puvustuksen kanssa rinnakkain ja tiiviissä yhteistyössä, joten nämä kaksi eivät missään vaiheessa riidelleet keskenään. Valosuunnittelu on tässä näytelmässä ollut hyvin yksinkertainen ja minimalistinen, joten se ei juurikaan vaikuttanut siihen, millaisen puvustuksesta suunnittelen. Näytelmän valot olivat pehmeät eivätkä kohdistuneet suoraan vaatteisiin yhdessäkään kohtauksessa. Näiden syiden takia en koe tarpeelliseksi käsitellä työssä sitä, miten valot ovat vaikuttaneet pukusuunnitteluun.

5.3 Roolianalyysi suunnittelun pohjana

Jokaisesta näytelmän yhdeksästä hahmosta on toteutettu roolianalyysi, jota olen käyttänyt suunnittelutyön pohjana ja sen tukena. Tavoitteena on, että kun katsoja näkee hahmon ensimmäistä kertaa, voi hän päätellä roolihahmon persoonallisuudesta jo jotain ennen kuin näyttelijä sanoo sanaakaan.

5.3.1 Tommi Kärkkäinen

Tommi Kärkkäinen on noin 40-vuotias, suhteellisen rauhallista elämää elävä mies, joka asuu yhdessä vaimonsa Linda Kärkkäisen kanssa vuokratessa omakotitalossa Puistokadulla. Tommilla on kaksi nuorempaa veljeä, Harri ja Riku Kärkkäinen. Tommi on suhteellisen tyytyväinen elämäänsä yhdessä vaimonsa Lindan kanssa. Hän työskentelee rakennusalalla ja on ihan tavallinen suomalainen duunari. Yhdessä Tommilla ja Lindalla on kaikki elämän peruspilarit hallinnassa: modernisti sisustettu, siisti talo hyvällä alueella Turussa, pa-kettiauto, vakaat työpaikat ja muutenkin rauhallinen elämä toistensa kanssa. Tommi haaveilee kuitenkin vaimonsa kanssa perheenisäyksestä ja toiveissa pariskunnalla onkin adoptoida perheeseen lapsi, joka täydentäisi entisestään heidän onneaan.

Perhe on Tommille hyvin tärkeä. Hän ei aina ymmärrä nuorempien veljiensä kommelluksia, sillä on itse naimisiin mentyään rauhoittunut. Silti Tommi on veljilleen hyvin lojaali; ymmärtäen, auttaen ja tukien heitä aina tarpeen vaatiessa. Kuten sanottu, Tommi on naimisiin mentyään rauhoittunut, vaikkakin on aina ollut veljesktraasta se rauhallisin ja järkevin. Tommi yrittää myös aika ajoin puhua järkeä nuoremmille veljilleen. Hyväntahtoisuutensa vuoksi Tommi joutuu usein tahtomattaan osaksi veljiensä juonia ja epämääräisiä hämäräpuuhia. Tommille ja Lindalle on tulossa vieras, adoptiotoimiston virkailija

Rouva Potter, johon myös Tommi haluaa tehdä hyvän vaikutuksen. Paikalle väärään aikaan saapuu kuitenkin nuorin veli Riku, mukanaan autolastillinen laittomasti maa-hantuotuja alkoholi- ja tupakkatuotteita. Saalista olisi tietysti tarkoitus säilyttää Tommin kotona hyvässä piilossa, ja lopulta monien mutkien jälkeen Tommi päätyykin osaksi veljensä bisneksiä. Tilannetta ei helpota Tommin kannalta myöskään keskimmäisen hulltio-veljen, Harrin ”nerokas” idea Tommin asunto-kauppoja ajatellen. Tätä Harri saapuu tietenkin selvittämään Tommin luo juuri kreivinaikaan ennen Rouva Potterin saapumista tarkastuskäynnille.

Katsojan sympatiat ovat helposti Tommin puolella. Liian hyväksyväinen ja kiltti mies on täysin veljiensä vietävissä, ja lopulta onnistuu Rikun ja Harrin avustuksella myös suututtamaan vaimonsa Lindan.

5.3.2 Harri Kärkkäinen

Harri Kärkkäinen on Kärkkäisten veljesktraan keskimmäinen. Hän on huole-ton, ja rennon elämänasenteen omaava mies, joka ei välitä turhia muiden mielipiteistä. Hän on luonteeltaan vilkas, erikoisen mielikuvituksen omaava ja idearikas mies, joka uskoo aina omiin ideoihinsa vaikka kukaan muu ei niin tekisi. Hän on myös innokas jakamaan viltimpiäkin ideoitaan, vaikka ne eivät ketään kiinnostaisikaan. Vaikka Harri on hulltio, on silti hölmön kuoren alla fiksu mies.

Harri asuu yksin Turun Härkämäessä. Hän työskentelee vahtimestarin kolman-tena apulaisena paikallisessa sairaalassa. Hän on luonteeltaan isoveljeään Tommia selvästi huolettomampi. Harrille elämässä tärkeintä ei ole vakaus, mitä taas Tommi selvästi arvostaa. Harri ei ota elämää niin vakavasti, ja harrastaakin silloin tällöin hämäreitä sivubisneksiä pikkuveljensä Rikun kanssa. Harri on ihminen, joka yleensä tekee ensin ja ajattelee vasta sitten. Hän ei turhia murehdi, sillä hän on ihminen joka elää hetkessä, jokainen tempaus kerrallaan.

Harri ei myöskään varsinaisesti ole Linda Kärkkäisen suosiossa. Linda näkee Harrin hieman laiskana ja vetämättömänä miehenä joka ei koskaan kasva aikuiseksi.

Harri on todellinen luonnonlapsi ja ajoittain myös hieman lapsellinen. Hän innostuu pähkähulluistakin ideoista, jonka jälkeen häntä on vaikea pysäyttää. Harri näyttäytyy yleisölle hahmona, joka on kuin pieni poika vankina aikuisen miehen vartalossa.

5.3.3 Riku Kärkkäinen

Riku Kärkkäinen on veljeksistä nuorin. Riku työskentelee Harrin tavoin ajoittain lain rajojen ulkopuolella, salakuljettaen milloin mitäkin tullin ohi, eikä tunnu juurikaan piittaavaan seurauksista. Hän on hieman hölmö pikkurikollinen ja huoleton luonnonlapsi. Riku pitää majaansa veljensä Tommin ja tämän vaimon Lindan vuokraaman talon yläkerrassa. Silloin tällöin Riku myös maksaa vuokraa veljelleen ja tämän vaimolle. Riku on mies, joka ei pienistä piittaa ja uskookin, että isovelji Tommi antaa tälle kaiken anteeksi.

Riku on niin ikään todellinen hulltio, mutta pohjimmiltaan kuitenkin hyväsydäminen mies, jolle veljet Tommi ja Harri ovat tärkeitä. Riku on veljensä Harrin tyyliin ihminen, joka tekee ensin ja ajattelee vasta sitten. Hän on muutenkin luonteeltaan enemmän isoveljensä Harrin kaltainen, huoleton luonne joka ei pelkää tarvittaessa toimia lain väärällä puolella. Riku ihaileekin veljeään Harria erityisen paljon, ja on ottanut paljon vaikutteita häneltä. Myöskään Riku ei tempauksiensa vuoksi ole juuri Tommin vaimon Lindan suosiossa.

Riku on ihmisenä vähän hukassa, mutta kun innostuu jostain, panostaa hän asiaan sata prosentilla panoksella. Hän on oikea tuuliviiri, sillä vaikka Riku innostuu asioista salaman nopeasti, saattaa hänen mielenkiintonsa myös lopahtaa ihan yhtä nopeasti.

Riku on todella läheinen veljiensä kanssa, vaikka kokeekin olevansa hyvin

erilainen verrattuna rauhallisempaan ja aikuistuneeseen Tommiin. Riku kokee olevansa läheisempi veljensä Harrin kanssa, sillä Rikun silmissä Tommi on jo aloilleen asettunut ja hieman juurtunut perheen mies.

Harrissa Riku näkee enemmän yhtäläisyyksiä itseensä. Harri onkin usein veljeksistä se, joka lähtee herkimmin mukaan Rikun tempauksiin mutta pienen suostuttelun ja keinottelun jälkeen on isovelji Tommi myös helppo juonia mukaan. Kuten molemmat veljensäkin, Riku on myös taitava naistenmies. Useimmiten Rikun naissuhteet ovat tosin verrattain lyhyitä. Näytelmässä hän osoittaakin kiinnostusta juuri kaunista mutta oman arvonsa tuntevaa Katerinaa kohtaan.

“Hän innostuu pähkähulluistakin ideoista, jonka jälkeen häntä on vaikea pysäyttää.”

5.3.4 Linda Kärkkäinen

Linda on naimisissa Tommi Kärkkäisen kanssa. Lindalle vakaa perhe-elämä ja perinteiset arvot ovat tärkeitä. Hän arvostaa tavallista arkielämää ja rakastaa miestänsä monista vaikeuksista huolimatta. Linda haluaa aina uskoa hyvään ihmisissä, ja tästä syystä häntä on usein myös helppo huijata. Linda osaa kuitenkin olla myös vahvatahtoinen, ja komentaakin usein miestänsä, oli kyse sitten siivoamisesta tai veljesten yhteisistä kummelluksista. Linda on suuttuessaan täysin sietämätön ja stressin alla hieman sekopäinenkin. Hän ei ole parhaimmillaan stressaavissa tilanteissa, mutta tekee yleensä kaikkensa kootakseen itsensä ja vaikuttaakseen mahdollisimman normaalilta.

“Linda on tarkka, täsmällinen ja perhekeskeinen nainen, joka arvostaa järjestystä, pysyvyyttä ja varmuutta elämässään.”

Linda ei usein voi sietää lankojaan Rikua ja Harria. Lindalle Tommin pikkuveljet näyttävät välillä kuin pikkupoikina, lapsellisina miehenkuvina, jotka joko asuvat tai vain muuten vain viettävät aikaa pariskunnan nurkissa. Hän uskoo, että nuoremmilla veljillä on Tommiin huono vaikutus, mutta ei silti halua tulla veljesten väliin. On havaittavissa, että Linda tietää sisimmässään veljesten hämäräpuuhista, mutta esittää silti useimmiten täysin tietämättä.

Linda haaveilee lapsista miehensä Tommin kanssa ja tekee tästä syystä kaikkensa jotta tekisi adoptiovirkailija Rouva Potteriin hyvän vaikutuksen. Linda on myös melko perinteinen arvomaailmaltaan, joten hän kokeekin, että lapset ovat puuttuva lenkki heidän avioliitossaan. Linda on tarkka, täsmällinen ja perhekeskeinen nainen, joka arvostaa järjestystä, pysyvyyttä ja varmuutta elämässään. Lindan maailma kuitenkin järkkyy verrattain usein, sillä veljekset keksivät aina uusia juonia Lindan pään menoksi.

5.3.5 Rouva Potter

Rouva Potter on eronnut, noin 35-vuotias nainen. Hän työskentelee adoptiotoimiston sosiaalivirkailijana Turussa. Rouva Potter on virallinen, hyväntahtoinen ja täsmällinen nainen, jolta ei jää pieninkään yksityiskohta huomaamatta. Hän on aidosti omistautunut työlleen josta myös nauttii. Rouva Potter välittää lapsista ja on ihmisenä myös hyvin huolehtivainen luonne. Hänestä löytyy silti myös hauska ja huumorintajuinenkin puoli. Työnsä Rouva Potter ottaa aina vakavasti, eikä häntä ole helppo vedättää.

Rouva Potter on itse saanut modernin kasvatuksen, ja haluaakin välittää tällaista kasvatustapaa myös eteenpäin. Hän on myös hyvin kulturelli ja osaa nauttia elämän pienistäkin iloista.

5.3.6 Konstaapeli Alanen

Konstaapeli Alanen on työlleen täysin omistautunut poliisi, joka ei paljasta yksityiselämästään juurikaan mitään. Hän nauttii aidosti poliisin työstään, ja on työmoraaliltaan hyvin Rouva Potterin kaltainen. Poliisina hän on ajoittain hieman naiivi, sillä uskoo helposti kaikki veljesten hänelle sepittämät tarinat.

5.3.7 Katerina

Katerina on noin 25-vuotias laitton maahanmuuttaja Kosovosta. Hän on tullut Suomeen yhdessä isoäitinsä kanssa. Katerina puhuu äidinkielenään albaniaa, eikä juuri osaa suomea. Hän on kaunis, fiksu ja vahva nuori nainen, joka osaa pitää huolen itsestään ja muista. Katerina on Riku Kärkkäisen ihastuksen kohde, mutta suhtautuu tähän lähinnä huumorilla. Hän ei pelkää suojella itseään uhkaavissakin tilanteissa, ja on monien tilanteiden ja tapahtumien kovettama. Toisaalta hän näyttytyy näytelmässä myös pelokkaana naisena, jonka kokemat traumat ovat tehneet hänet hieman pelokkaaksi ja varautuneeksikin. Katerina luottaa kuitenkin toisiin ihmisiin paljon, ja arvostaa sitä, että saa hyvää kohtelua osakseen.

Katerina on temperamenttinen luonne, joka ei jää sanattomaksi kiperissäkään tilanteissa. Katerinalla ei juuri ole rahaa, mutta jaksaa hän silti olla optimistinen parempaa elämää kohtaan.

5.3.8 Isoäiti

Isoäiti on Katerinan isoäiti, noin 60-vuotias laitton maahanmuuttaja Kosovosta. Hän on luonteeltaan vahva nainen ja ikäisekseen nuorekas isoäiti, joka pitää myös ajoittaisesta hauskapidosta. Hän on nainen, joka kiinnittää huomiota siihen miltä hän näyttää.

Sisimmässään Isoäiti tuntee olevansa nuorempi kuin mitä hän oikeastaan on. Hän on villi ja vapaa luonne, joka ei ota elämää niin vakavasti. Hän on kuitenkin myös erittäin huolehtivainen lapsenlastaan Katerinaa kohtaan, ja yrittääkin suojella tätä kaikelta pahalta. Kuten Katerinakin, Isoäiti on myös temperamenttinen ja sanavalmis nainen.

5.3.9 Boris

Boris on gangsteri ja ammattirikollinen Kosovosta. Hän asuu Varissuon kaupunginosassa Turussa. Hän on asunut Suomessa jo jonkun aikaa, ja puhuu näin ollen albanian lisäksi myös hyvää suomen kieltä.

Hän on ihmiskauppias ja ”kusipää”, joka ei juuri tunne sympatiaa muita ihmisiä kohtaan. Boris on luonteeltaan kova, eikä juuri näytä tunteitaan muille ihmisille. Hän on hyvin suoraviivainen ihminen, joka tekee juuri sen mitä pitää, piittaamatta seurauksista. Hän on ihminen, joka ei tunnu pelkäävän mitään. Näytelmässä Boris näyttytyykin miehenä, joka on tunteeton ja kova eikä kaihdakaan rikollista toimitaa.

Tommi Kärkkäisen tunnelmakollaasiin (kuva 5) olen hakenut rentoa ja huoletonta vaikutelmaa jossa näkyy myös Tommin tavoittelu hieman virallisempaan ilmeeseen adoptioitoimiston rouvan tapaamista varten. Kuten sanottu, olen etsinyt kollaasia varten kuvia eräänlaisista arkkityypeistä, miehistä, jotka näen hyvin samanlaisina kuin näytelmän Tommi Kärkkäinen. Tommi yrittää näytelmässä tehdä vaikutuksen adoptioitoimiston rouvaan, sillä lapsen adoptointi on Tommille kaikki kaikessa.

Olen halunnut, että kollaasista välittyvä vaikutelma miehestä, joka ei normaalisti pukeudu siistiin pukuun tai kauluspaitaan vaan kiskoo normaalisti jalkaansa kuluneet ”levikset” ja t-paidan, mutta joka kuitenkin tarvittaessa siistyy ja näyttää huolitellummalta.

Kuva 5. Tunnelmakollaasi: Tommi Kärkkäinen.

Linda Kärkkäisen tunnelmakollaasiin (kuva 6) olen etsinyt kuvia 1990-luvun vahvoista naisista, jotka luonteeltaan, tyyliltään ja olemukseltaan edustavat minulle Linda Kärkkäistä. Linda on hyvin moniulotteinen persoona. Toisaalta

Linda on rento ja huoleton luonne, mutta toisaalta stressin alla hermostunut ja mielipuolinenkin ihmisraunio. Olen etsinyt kuvien kautta inspiraatiota siihen, miten kuvata vaatteiden avulla Lindan värikästä persoonaa ja välittää katsojalle vaikutelma hieman sekopäisestä, mutta toisaalta myös hyväntahtoisesta naisesta.

Kuva 6. Tunnelmakollaasi: Linda Kärkkäinen.

Harri Kärkkäisen roolihahmoon olen lähtenyt etsimään ideoita ja inspiraatiota niin ikään koostamalla arkkityypeistä kollaasin (kuva 7), johon olen hakenut kuvia rouheista ja hieman muiden silmissä ”pahoistakin pojista”. Kuvien miehet ovat vahvoja ja omapäisiä, niin kuin näytelmän Harri Kärkkäinenkin.

Harrin asun ideointi on alkanut jo varhain oman pääni sisällä käsikirjoituksen luettuani, ja ohjaajan kanssa käymien keskustelujen perusteella hahmon asun kanssa oltiin samoilla linjoilla jo aikaisessa vaiheessa. Itselleni Harrin hahmo on ollut Tommin lisäksi hyvin selkeä ja olin jo alusta saakka melko varma siitä, millaisen asun hahmolle tulen suunnittelemaan. Harrin hahmoon olen halunnut tuoda leikkisyyttä ja rentoutta ripauksella särmikkyyttä.

Kuva 7. Tunnelmakollaasi: Harri Kärkkäinen.

Riku Kärkkäisen roolihahmon olen nähnyt alusta saakka hieman renttuna naistenmiehenä ja hölmönä vitsejä heittäväänä pikkurikollisena. Riku on pohjimmiltaan hyväsydäminen ja paljon veljensä Harrin kaltainen. Rikun tunnelmakollaasiin (kuva 8) olen etsinyt kuvia rennoista miehistä, jotka edustavat olemuksensa puolesta sitä, mitä olen halunnut Riku Kärkkäisen hahmoonkin tuoda.

Tunnelmakollaasista etsin ideoita myös siihen, kuinka erottaa hyvin samanlaiset veljekset Harri ja Riku niin, että he eivät samanlaisten luonteidensa takia näyttäyty puvustuksen osalta kuitenkaan liian toistensa kaltaisina. Riku on nuoruutensa ja liiallisenkin intoilunsa takia Harriakin huolettomampi. Harria Rikun hölmöilyt usein vain huvittavat, sillä hän näkee Rikussa paljon itseään ja sitä millainen on itsekin nuorempana ollut ja millainen on ehkä toisinaan vieläkin.

Kuva 8. Tunnelmakollaasi: Riku Kärkkäinen

5.5 Ensimmäiset luonnokset

Tunnelmakollaasiem tekemisen jälkeen olen lähtenyt luonnostelemaan ensin päähenkilöitä Tommia, Harria, Rikua sekä Linda Kärkkäistä. Luonnostelun alussa olen keskittynyt ideoimaan juuri päähenkilöiden puvustusta. Tämän jälkeen olen lähtenyt rakentamaan näytelmän muita hahmoja näiden päähenkilöiden ympärille. Ensimmäiset luonnokset olen tehnyt lyijykynällä nopeasti luonnostellen. Olen lisännyt jo ensimmäisiin nopeisiin luonnoksiin värejä, sillä halusin alusta saakka päästä hahmottelemaan luonnoksiin myös puvustuksen värimaailmaa.

Luonnosten alkuvaiheessa olen hahmotellut kaikki ideani paperille. En vielä tässä vaiheessa ole miettinyt tarkemmin sitä, mihin suuntaan lopullisesti lähden, vaan halusin antaa ideoiden tulla vapaasti. Tämän jälkeen olisi helpompi karsia luonnosten joukosta parhaat ideat ja lähteä sitten kehittämään niitä eteenpäin.

Tommi Kärkkäinen

Voi Veljet! -näytelmän päähenkilölle Tommille olen lähtenyt ideoimaan asua, jossa näkyy sekä Tommin huoleton luonne että myös se, kuinka paljon Tommi yrittää, jotta näyttäisi mahdollisimman hyvältä adoptioimiston Rouva Potterin silmissä. Olen alusta saakka lähtenyt ideoimaan Tommille kauluspaitaa ja kravattia, mutta pätkäilin sen kanssa, kuinka onnistun tuomaan asuun sen ajatuksen, että Tommi ei normaalisti pukeudu kyseisellä tavalla eikä välttämättä ole täysin omimmillaan kravatti kaulassa ja kauluspaita siististi housuissa. Tavoittelin Tommin asun suunnittelussa siis sitä, että asu olisi hauska yhdistelmä huolettomuutta ja virallisuutta.

Ensimmäisissä luonnoksissa Tommista (kuva 9) olen lähtenyt kokeilemaan Tommille siistiä puvun takkia. Kun puhutaan siitä, mikä tekee virallisuuden vaikutelman, tulee mieleeni ensimmäisenä miesten puku. En kuitenkaan ole kokenut, että Tommi olisi ihminen joka pukeutuisi mielellään pukuun ja olenkin, korvannut suorat housut kuluneilla farkuilla eli ns. "leviksillä". Kuluneet farkut tuovat asukokonaisuuteen osaltaan sitä rentouden ja huolettomuuden vaikutelmaa, joka tasoittaa myös asun muuten virallista tunnelmaa.

Kuva 9. Ensimmäiset luonnokset: Tommi Kärkkäinen.

Jo varhaisessa vaiheessa luonnostelua olen kuitenkin jättänyt ajatuksen takista pois. Koin vahvasti, että Tommi ei tarvitse takkia, sillä ei missään vaiheessa poistu sisätiloista. Uskoin myös, että päähenkilön näyttelijällä tulisi turhan kuuma paksussa takissa. Tommin näyttelijä liikkuu näytelmässä edes takaisin välillä juosten sekä tekee suuriakin liikesarjoja, joten vaatteissa tuli ottaa myös huomioon niiden hengittävyys ja kestävyys. On myös tärkeää, että vaatteet ovat mahdollisimman mukavia päällä.

Olen halunnut myös säilyttää Tommissa huolettomuuden vaikutelman, ja tähän ajatukseen puvuntakki ei sopinut. Ohjaajan kanssa olimme myös samoilla linjoilla siitä, että takki on Tommille tarpeeton eikä tee asuun oikeanlaista vaikutelmaa. Lähdinkin kehittämään eteenpäin ajatusta pelkästä siististä kauluspaidasta ja rennoista farkuista (kuva 10).

Harri Kärkkäinen

Harri Kärkkäisen hahmoon olen alussa lähtenyt hakemaan mukavuudenhaluisuutta ja rentoutta. Halusin, että Harrissa näkyy se, että hän heittää päällensä vaatteet kuin vaatteet, välittämättä liian paljon siitä mitä päällensä laittaa.

Koska Harri näyttäytyy näytelmässä niin sanottuna ”pahana poikana” halusin, että Harrin pukeutumisessa on pientä särmää yhdistettynä tietynlaiseen hassutteluun ja huumorintajuisuuteen. Ensimmäisessä luonnoksessa (kuva 11) hahmottelin Harrille ruskeaa nahkatakkaa yhdistettynä kuluneisiin farkkuihin. Jalassa Harrilla olisi urheilulliset kengät. Hahmottelin Harrille myös reilun kokoista, biker-mallista takkia yhdistettynä niin ikään farkkuihin (kuva 11.)

Kuva 10. Luonnoksia: Tommi Kärkkäinen.

Kuva 11. Ensimmäiset luonnokset: Harri Kärkkäinen.

Olen lopulta päätenyt siihen, että olen halunnut jättää farkut pois ja korvata ne 1990-luvun "salihousuilla" tai verryttelyhousuilla (kuva 12). Kuten jo aiemmin todettu, olen halunnut tuoda hahmon asuun enemmän huumoria ja ajatusta siitä, että Harri on mies, joka voi yhdistää nahkatakin ja löysät, hieman kulahtaneetkin olo housut. Myös työryhmä koki asun 1990-lukua hausalla tavalla ilmentävänä. Itse pidin myös erilaisen ala- ja yläosan välisestä kontrastista, ja tiesin, että haluan lähteä kehittämään tätä asukokonaisuutta eteenpäin.

Näiden luonnosten tekemisen jälkeen olen mennyt seuraamaan vielä näytelmän harjoituksia, joissa käsitykseni Harrin hahmosta lähti toiseen suuntaan. Näin Harrin ennen kaikkea hassuttelevana ja huumorintajuisena miehenä, joka ei ota ketään tai mitään turhan vakavasti. Olenkin halunnut tuoda enemmän tätä vaikutelmaa mukaan luonnoksiin, enkä uskonut että ensimmäisissä luonnoksissa (kuva 11) oli vielä sitä tunnelmaa mitä hain.

Kuva 12. Luonnoksia: Harri Kärkkäinen.

Riku Kärkkäinen

Veljeksistä nuorimmaisen, Riku Kärkkäisen asua olen lähtenyt lähestymään sitä kautta, että asusta välittyisi rentous ja pieni 1990-luvun grungehenki. Hieman kapinnallisen Rikun asuun olen halunnut tuoda myös pientä särmikyyttä, unohtamatta ripausta huumoria.

Aluksi olen lähtenyt luonnostelevaan Rikulle asua, joka on sekä rock ja grunge-vivahteinen mutta samalla huoleton ja ”rentumainen” (kuva 13). Riku ei välitä siitä miten pukeutuu, mutta seuraa silti ympärillä vallitsevia trendejä ja ikään kuin huomaamattaan imee vaikutteita omaan pukeutumiseensa.

Riku on hieman hölmö pikkurikollinen ja koska tavoitteenani oli jokaisen hahmoon kohdalla ilmentää puvustuksella heidän luonnettaan, halusin myös, että Rikun persoona näky siinä mitä hänellä on päällään. Aluksi olen luonnostellut Rikulle kuviollista paitaa grungehenkisen kauluspaidan alle, joka toisi juuri sitä kaivattua hölmöä ja huoletonta vaikutelmaa mitä olen lähtenyt hakemaan. Rikulle olen hahmotellut myös eri versioita kauluspaidoista pienillä hauskoilla yksityiskohdilla (kuva 14.) Luonnostellessani Rikun hahmosta grungehenkistä, koin kuitenkin ettei se visuaaliselta yleisilmeeltään sopisi kahden muun veljen tyyliin, vaan pomppaisi joukosta hyvin erilaisena.

Olen myös halunnut luoda Rikun kohdalla vaikutelmaa miehestä, joka ei pelkää yhdistää kuoseja tai vaatekappaleita yhteen, ja ajattelee aina omasta mielestään olevansa tyylietoinen. Olen myös samalla pelännyt, että lopulta Riku näyttää liian laitetulta, eikä hahmo näin ollen olisi enää uskottava. Olen muistuttanut luonnosteluvaiheessa itseäni siitä, että tyylin tulisi näyttää vaivattomalta.

Kuva 13. Ensimmäiset luonnokset: Riku Kärkkäinen.

“Hieman kapinnallisen Rikun asuun olen halunnut tuoda myös pientä särmikyyttä, unohtamatta ripausta huumoria.”

Kuva 14. Luonnoksia: Riku Kärkkäinen.

Luonnostelun keskivaiheilla olen huomannut, että koska näytelmässä Riku poistuu ulos asioille, oli hahmolla oltava jonkinlainen päällystakki. Päällystakista inspiroituneena olen lähtenyt jalostamaan ajatusta, että Rikulla olisi sekä farkku ylä- että alaosa. Tunnelmakollaasin ja ideakuvien pohjalta olenkin lähtenyt luonnostelevaan Rikulle myös farkkutakkiyläosaa. Farkku on ollut materiaalina suosittu 1990-luvulla ja halusinkin tuoda sitä enemmän juuri Rikun asukokonaisuuteen. Lähdin kehittämään näitä luonnoksia sekä niistä syntyneitä ideoita eteenpäin seuraavaan vaiheeseen.

Linda Kärkkäinen

Linda Kärkkäisen hahmolle olen ensimmäisissä luonnoksissa (kuva 15) lähtenyt niin ikään suunnittelemaan alaosaksi housuja. Luonnostelun ollessa vasta alkutekijöissä olen vahvasti kokenut, että Lindakin voitaisiin pukea farkkuihin, sillä se yhtenäistäisi päähenkilöhahmoja, sekä toisi myös Lindaan ripauksen rentoutta. Olenkin päättänyt luonnostella muutamia asuja, joissa yhdistyy joko farkut tai suorat, hieman lahkeesta levenevät housut poolokaulusyläosaan (kuva 15).

En ole ollut kuitenkaan täysin tyytyväinen luonnoksiini vielä tässä vaiheessa, sillä en nähnyt luonnoksissa sitä "sekopäistä" Lindaa, joka yrittää epätoivoisesti tehdä vaikutusta adoptioimiston Rouvaan. Olen halunnut että asussa ilmenee Lindan välillä mielipuoliselta ja pakkomielleiseltäkin vaikuttava tarve olla täydellinen ja tehdä hyvä vaikutus muihin. Kehitettävää on tässä vaiheessa siis ollut vielä paljon.

Kuva 15. Ensimmäiset luonnokset: Linda Kärkkäinen.

Olen lähtenyt alussa miettimään Lindan asua hieman liian yksipuoleisesti sen kautta, että asun tulisi olla siisti ja virallinen (kuva 15.)

Tästä syystä olenkin halunnut lähteä ajattelemaan Lindaa eri näkökulmasta, sillä kuten jo todettu, halusin, että Lindan vivahteikas ja hieman sekopäinenkin persoonallisuus näky hänen asukokonaisuudessaan. Olen lähtenyt viemään Lindaa pois liiallisesta "virallisuudesta" kohti hieman persoonallisempaa tyyliä (kuva 16.)

Kuva 16. Luonnoksia: Linda Kärkkäinen.

Ohjaajan kanssa käymäni keskustelun pohjalta olen päättänyt, että haluan Lindan asuun jotain kuosillista. Värikkäällä kuosilla olen halunnut ilmentää nimenomaan hahmon hetkittäistä sekopäisyyttä ja sitä, miten värikäs persoona Linda näytelmässä on. Olen halunnut rajata kuosin nimenomaan yläosaan ja pitää alaosan yksivärisenä ja melko yksinkertaisenakin (kuva 16).

Tässä vaiheessa luonnostelua olen vahvasti kokenut tietäväni jo mihin suuntaan haluan Lindan asua lähteä viemään. Tätä luonnosta ja ajatusta kuosista lähdinkin kehittämään luonnostelun seuraavaan vaiheeseen.

Rouva Potter

Sosiaalitoimiston virkailija Rouva Potter näyttäytyy kautta näytelmän virallisena, tarkkana ja täsmällisenä naisena. Alkuluonnoksissa olen lähtenyt ajattelemaan Rouva Potterin siistiin kynähameeseen ja paitaan sonnustautuneena konttorinaisena (kuva 17.)

Kuva 17. Luonnoksia: Rouva Potter.

Rouva Potterille olen kokeillut erilaisia asukokonaisuuksia mutta koin aina, ettei mikään niistä täysin kuvastanut hänen persoonaansa. Olenkin lähtenyt miettimään häntä liian vanhahtavana, sillä näytelmässä hahmo on iältään vain noin 35-vuotias. Asut, joita olen Rouva Potterille luonnostellut, näyttivät kerta toisensa jälkeen siltä, kuin kuuluisivat paljon iäkkäämmälle rouvalle. Tällaista vaikutelmaa en ole tarkoituksella hahmolle halunnut, joten jouduin ajattelemaan hahmoa muista näkökulmista ja palaamaan myös takaisin roolianalyysiin.

Alusta asti on itselleni ollut selvää, että Rouva Potterilla on näytelmässä hame tai mekko. En luonnostellut hänelle lainkaan housuja, sillä olin valinnastani varma jo alusta saakka. Olimme asiasta yhtä mieltä myös ohjaajan kanssa. Tässä vaiheessa olen kokenut, että lähdin viemään hahmoa liiaksi tavanomaiseen sosiaalivirkailija-ilmeeseen eikä luonnoksissa ollut juuri mitään särmikkyyttä. Olen nimenomaan pyrkinyt siihen, että Rouva Potterin asussa olisi jotain mielenkiintoista niin, että Rouva Potter ei näyttäytyisi täysin tavanomaisena sosiaalitoimiston tätinä.

Koin, että Rouva Potterin asu tarvitsee jotain pehmentämään muuten suhteellisen virallista ilmettä, joten luonnostelin hänelle neule-yläosaa yhdistettynä ryhdikkääseen hameeseen (kuva 17). Tässä luonnoksessa on mielestäni vihdoin sitä ajatusta mitä lähdin kyseiseen hahmoon etsimään. Olen vahvasti kokenut, että pikkuhiljaa luonnoksissa alkoi myös näkyä Rouva Potterin persoonallisuus.

Katerina

Katerina edustaa näytelmän nuorempaa ikäluokkaa. Hän on luonteeltaan vahva ja temperamenttinen, ja haluaa pukeutua muodikkaasti. Olen halunnut, että Katerinasta näkyy se, miten hän ainakin itse uskoo tyylinsä olevan aikaa mukaileva sekä äärimmäisen katu-uskottava. Hän on jollain tapaa hyvin samantapainen hahmo kuin Riku, ja olenkin halunnut tuoda näihin kahteen myös hauskoja, heitä yhdistäviä yksityiskohtia. Rikuhan on näytelmässä täysin ihastunut viehkeään, mutta myös omapäiseen Katerinaan.

Olen lähtenyt luonnostelevaan Katerinalle hyvin nuorekasta asukokonaisuutta, ja ensimmäisenä ajatuksena olikin hyvin 1990-lukumainen farkkuminihame yhdistettynä napamittaiseen yläosaan (kuva 18.) Mielestäni tämä asukokonaisuus on itsessään ihan toimiva, mutta halusin silti tuoda kaikki ideat paperille ennen kuin lähen valitsemaan lopullista suuntaa asulle.

Olen kuitenkin myös kokenut, että yritin mahduttaa, varsinkin suunnittelun alussa, kaikki 1990-luvun muoti-ilmiöt farkkuhameesta pikkureppuun Katerinan asuun. Olenkin päättänyt lähteä karsimaan näistä 1990-luvulle ominaisista ja hauskoistakin piirteistä ne parhaat, jotta välttyisin siltä, että asu näyttää siltä, että en suunnittelijana ole osannut päättää mitkä yksityiskohdat ja asiat asuun sisällytän, joten olen koristanut hahmon turhilla vaatteilla ja asusteilla.

En ollut täysin tyytyväinen luonnoksiin ja ideoihin Katerinan hahmosta. Tunsin, että en ihan täysin ole päässyt sisälle siihen Katerinaan, jonka roolianalysivaiheessa niin selkeästi näin.

Kuva 18. Luonnoksia: Katerina.

Lähdinkin seuraavaan luonnosteluvaiheeseen kokeilemaan sitä, miltä Katerina näyttäisi, jos farkku olisikin keskeinen materiaali hänen asussaan, ja toistuisi niin ylä- kuin alaosassakin. Tämä toisi myös yhteneväisyyden Rikun hahmoon ja olisi näin ollen hauska yksityiskohta. Palasin vielä myös alussa tekemiini tunnelmakollaaseihin ja etsin inspiraatiota 1990-luvun nuorisotelokuvista.

Isoäiti

Alussa kun olen lähtenyt luonnostelevaan Isoäidin hahmoa, huomasin, että luonnokset henkivät liiankin ”mummomaista” Isoäitiä (kuva 19). Rooli- sekä narratiivisessa analyysissä oli kuitenkin selvää, että Isoäiti näyttäytyy tarinassa modernina ja nuorekkaana naisena, joka osaa myös hullutella.

“Isoäiti näyttäytyy tarinassa modernina ja nuorekkaana naisena, joka osaa myös hullutella.”

Roolianalyysissä kuvasin hahmon iäkkäämpänä rouvana, joka tuntee itsensä sisäisesti nuoremmaksi kuin mitä oikeastaan onkaan.

Lähdinkin tämän jälkeen tietoisesti viemään isoäitiä elegantimpaan suuntaan sen perusteella, mitkä olivat ohjaaja Nordströmin toiveet hahmon puvustuksen suhteen. Asuun haluttiin kimallusta ja ajatusta, että Isoäiti on uuteen maahan tullessaan halunnut laittaa parasta päälle.

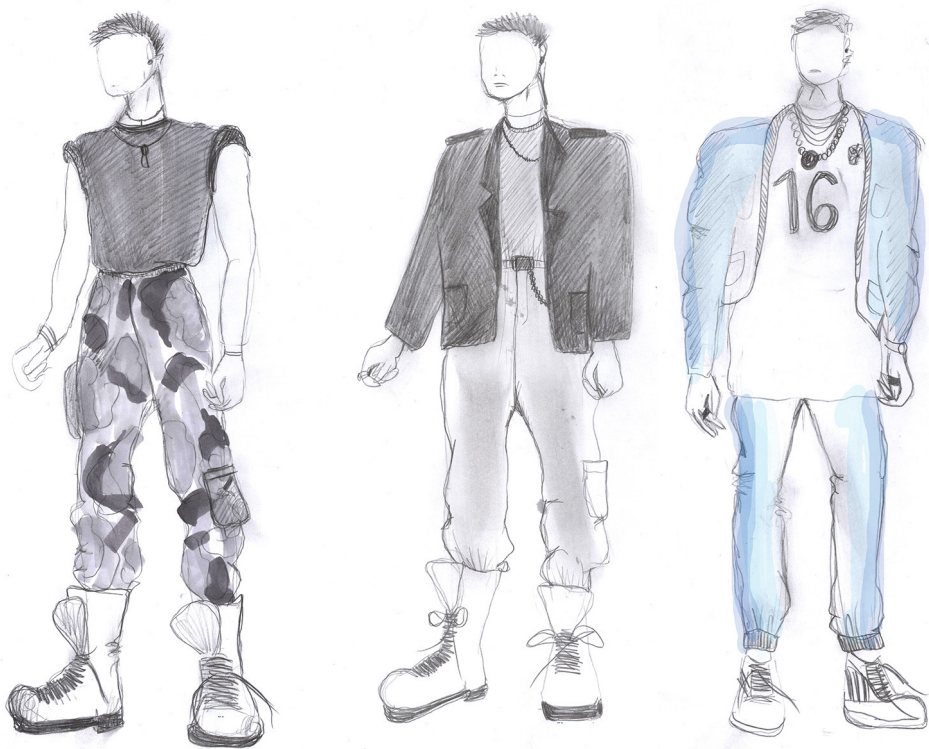
Tätä ajatusmaailmaa olen onnistunut mielestäni vangitsemaan jo seuraavaan luonnokseen (kuva 20).

Kuva 19. Luonnoksia: Isoäiti.

Kuva 20. Luonnoksia: Isoäiti.

Kuva 21. Luonnoksia: Boris.

Boris

Boris on ollut alusta saakka haastavin puvustaa. Hän on hahmona jäänyt itselleni melko etäiseksi ja lopulta kun olen lähtenyt heittelemään ideoitani paperille, huomasin, että pyörittelin melko montaa hyvin erilaista asua.

Boris on näytelmän gangsteri ja ammattirikollinen, joten olen luonnollisesti alussa lähtenyt miettimään Borista hieman pelottavana, uhkaavana ja miehekäänä myös puvustuksellisesti. Ensimmäisen luonnoksen Boris (kuva 21) on maastokuvioisiin housuihin ja tummaan lyhythihaiseen paitaan sonnustautunut ”kovanaama”, jossa halusin tähdentää nimenomaan Boriksen uhkaavuutta.

Samaa uhkaavuutta olen hakenut myös mustalla nahkatakilla (kuva 21), mutta koin lopulta sen olevan liian samanlainen Harri Kärkkäisen hahmon nahkatakkin kanssa.

Pyörittelin kauan hyvin samankaltaisia ideoita Boriksesta, kunnes ohjaaja heitti ilmoille ajatuksen hieman sporttisemmasta, ei niin ilmiselvistä gangsterista. Tämä myös istuisi paremmin 1990-luvun suomalaisuuteen. Ohjaaja koki, että sporttisempi Boris toisi omalla asullaan myös enemmän komediallisuutta näytelmään.

Tämän jälkeen olenkin lähtenyt viemään Boriksen asua hieman sporttisempaan ja humoristisempaankin suuntaan (kuva 21, oikealla). Tarkoituksena oli, että Boris näyttäytyy näytelmässä näennäisesti kovana ja ankarana, mutta huvittaa katsojia samanaikaisesti vaatetuksellaan. Tällaista ajatusmaailmaa lähdin kehittämään luonnostelun seuraavaan vaiheeseen.

Konstaapeli Alanen

Konstaapeli Alasen hahmo oli alun alkaen selkeä. Hänet tulitisiin pukemaan suomalaisen poliisin siniseen poliisihaalariin, kuten on päätetty yhdessä ohjaaja Nordströmin kanssa. Tästä syystä en kokenut tarpeelliseksi luonnostella kuvia Konstaapeli Alasen asusta enempää. Lopulliset luonnokset on käyty läpi luvussa 5.6.

5.6 Jatkokehitys ja toteutettavat ideat

Alkuluonnosten jälkeen olen lähtenyt viemään eteenpäin mielestäni potentiaalisia ideoita sekä lopuksi valitsin toteutettavat ideat.

Tommi Kärkkäinen

Kun olen käynyt läpi luonnoksia Tommista, oli selvää että lähdän kehittämään eteenpäin ideaa kauluspaidasta ja rennoista farkuista (kuva 22).

Kengät olisivat niin ikään siistejä puvunkenkiä rosoisemmat, niin sanotut ”vaelluskengät”. Kuten jo todettu halusin, että Tommissa näkyy pieni leikkisyys ja se, että hän ei normaalisti pukeudu ihan niin siististi kuin tänä kyseisenä aamupäivänä. Tommi on kuitenkin rakennustyöläinen, jolle siisteys ei aina ole ihan arkipäivää. Halusin tavoitella Tommin asussa juuri sitä, ettei hän välttämättä osaa solmia kravattia oikein, eikä kaikki asussa ole ihan viimeisen päälle hiottua. Ei ole siis haitannut, vaikka kauluspaita ei pysykään siististi housuissa koko näytelmän ajan tai jos kravatti ei ole täysin suorassa. Tämä kaikki sopii vain Tommin persoonaan ja on siis tervetullutta.

Ohjaajan hyväksymänä olen päätenyt alla olevaan asuun (kuva 22). Mielestäni asussa yhdistyy hyvin tavoiteltu rentous, mutta toisaalta myös siisteys. Lisäksi koen, että asussa näkyy Tommin persoona sekä hieman myös vaimon Lindan panos miehensä pukeutumiseen. Tommi kuitenkin on mies, joka ei ehkä valitsisi itselleen marjapuuron väristä kauluspaitaa. Tommin kohdalla hyödynsin vaatteiden värjäämistä, sillä halusin Tommin kauluspaitaan juuri tietynlaisen heleän vaaleanpunaisen sävyn. Lisäksi, koska näyttelijällä oli myös toinen, eri merkinen varapaita, oli myös tätä paitaa myös värjättävä jotta se näyttäisi suunnilleen samanväriseltä.

Kuva 22. Toteutettava idea: Tommi Kärkkäinen.

Paidan väri yhdistettynä haalean sinisiin farkkuihin on sympaattinen kokonaisuus, joka onnistuu vangitsemaan Tommin rauhallisen ja muiden mukana menevän luonteen hyvin. Tommi on kuitenkin pohjimmiltaan rauhallinen mies, joka harvoin hermostuu vaikka aihetta siihen olisikin.

Onnistuin lopulta vielä löytämään asuun second-handliikkeestä haaleat Levi's-merkkiset farkut sekä tummanruskeat vaelluskengät.

Harri Kärkkäinen

Mukavuudenhaluisen Harrin asua olen lähtenyt kehittämään eteenpäin 1990-luvulta tutujen salihousujen eli väljien college-housujen kautta (kuva 23). En halunnut kaikille veljeksille farkkuja, eivätkä ne mielestäni Harrille lopulta täysin sopineetkaan. Harri on luoteeltaan huumorintajuinen ja hieman laiska, joten koin, että hänelle sopivat paremmin rennommat vaatteet.

Kuva 23. Toteutettava idea: Harri Kärkkäinen.

Löysistä housuista ensimmäisenä mieleen tulivat 1990-luvulta suomalaisille tutut ”nappiverkkarit” eli löysät verryttelyhousut (kuva 23). Olen pyrkinyt asun suunnittelussa siihen, että Harri ei ota itseään liian vakavasti näkyisi osaltaan myös Harrin asussa. Halusin, että asun kokonaisilmeessä on pientä pilkettä silmäkulmassa, kuten Harrillakin on.

Alkuluonnoksista otin toteutettavaan luonnokseen mukaan nahkatakin, sillä ohjaajan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella olimme molemmat sitä mieltä, että musta nahkatakki muodostaa hauskan kontrastin yhdistettynä löysiin, hieman jo kulahtaneisiin verryttelyhousuihin. Harrin asussa olen niin ikään onnistunut hyödyntämään valmiina löytämiäni aitoja 1990-luvun verryttelyhousuja. Lopullinen asu rakentui pitkälti näiden löytämiäni ”verkkareiden” ympärille.

Riku Kärkkäinen

Rikun asua olen lähtenyt jatkokehittämään keskittymällä ideaan farkkupainotteisesta ylä- ja alaosasta (kuva 24). Idea on hauska ja lopullinen luonnos vaikutti Rikun persoonaan täydellisesti sopivalta. Lopullinen asukokonaisuus kaikessa leikkisyydessään olikin omiaan tuomaan Rikun vallattoman persoonan esille. Riku on asussa ainakin omasta mielestään katu-uskottavan tyylikäs, mutta samalla katsojalle hieman koominen farkkuyhdistelmässään.

Rikun asu on löytynyt yhdistelemällä vaatteita niin Jo-Jo Teatterin kuin Linnateatterinkin varastoista. Halusin Rikulle aluksi bändi t-paidan, mutta koska Jo-Jo Teatterin varastolta löytämäni kulunut, harmaa t-paita sopi asuun, otin sen osaksi asukokonaisuutta.

Paidan kangasta kulututin vielä entisestään, jotta siitä tulisi vieläkin aikaan sopivampi. Lopuksi asun kruunaa vielä aito aikakauden nahkainen vyölaukku, jonka onnistuin löytämään turkulaisesta second-handliikkeestä. Asun farkku ylä- sekä alaosa näytti näyttelijän päällä juuri sellaiselta kuin haluttiinkin, joten asu rakentui lopulta kuin itsestään.

Kuva 24. Toteutettava idea: Riku Kärkkäinen.

Linda Kärkkäinen

Lopullisessa ideassa Linda Kärkkäisen asusta, (kuva 25) ratkaisevana tekijänä oli vaatteiden saatavuus. Ohjaajan toiveesta olen päätyneet ratkaisuun vaihtaa alaosan hameeseen.

Päätökseen vaikutti myös asuun sopivan hameen löytyminen teatterin varastolta. Hame sopi asuun sellaisenaan, joten päätin ottaa sen osaksi asua. Loppujen lopuksi tämä pieni muutos teki Lindaan naisellisemmän vaikutelman ja sopi myös 1990-luvun teemaan.

Kuva 25. Toteutettava idea: Linda Kärkkäinen.

Lähtiessäni jatkokehittämään ajatusta Tommin vaimon Lindan asusta, olen keskittynyt löytämään kuosillisen yläosan. Kuosien ja materiaalien yhdistelyllä halusin kuvata Lindan sekavaa ja stressaantunutta persoonaa.

Olin toivonut löytäväni kukkakuosillisen, keveähkön paidan, joten kun satuin sellaisen second-handliikkeestä löytämään, oli loput asusta helppo rakentaa yläosan ympärille. Samalla löytämäni farkkulaukku kruunaa asun ja tuo siihen vielä pienen ripauksen 1990-lukua.

Suunnittelemani ja etsimäni alaosan hame löytyi lopulta Jo-Jo Teatterin omasta varastosta, joten lopulta asu on rakentunut yllättävänkin helposti. Asuun on lisätty luonnosvaiheen jälkeen myös musta yksinkertainen kevättoppatakki, sillä näytelmässä Linda poistuu usein ulos talosta asioilleen.

Tässä pukusuunnitteluprojektissa haluttujen vaatteiden saatavuus on näytellyt suurta osaa. Tämä konkretisoitui eniten juuri Lindan hahmon kohdalla, jonka lopullisen asun löin oikeastaan lukkoon vasta löydettyäni täydelliset vaatteet kuvaamaan Lindaa.

Lopputulos näyttää kuitenkin Linda Kärkkäiseltä, sillä erilaisten materiaalien ja kuosien yhdistely tuo hahmoon sopivasti sekopäisyyden vaikutelmaa. Vaikutelma, että Linda ei ole oikeastaan osannut päättää mitä laittaisi päälleen, on myös omiaan korostamaan hänen stressaantunutta persoonaansa.

Rouva Potter

Rouva Potterin kohdalla lähdin kehittämään ideaa pehmeästä neuletakista ja mekosta eteenpäin. Olen halunnut, että Rouva Potterin asu on naisellinen, siisti mutta myös persoonallinen. Lopulliseen ideaan (kuva 26) olen onnistunut tiivistämään sen, millaisena Rouva Potterin käsikirjoituksessa näin.

Lopulta olen onnistunut löytämään Rouva Potteria henkivän pallomekon, joka sopi mielestäni siihen suunnitelmaan mitä olin kyseisen hahmon kohdalla miettinyt. Mekko ei ollut näyttelijälle oikean kokoinen, joten oli selvää, että vaatetta tulisi muokata sopivaksi.

En ollut valmis luopumaan mekosta, joka ilmeensä puolesta sopi hahmolle, joten muokkasin mekkoa niin, että siitä saatiin näyttelijälle sopiva. Jouduin tekemään muutoksia myös värivalintojen suhteen, sillä lopulta en

löytänyt täysin haluamani väristä neuletakkia, mutta koska vas-taava neule näytti hyvältä ja sopi muiden vaatteiden kanssa yhteen, otin sen osaksi Rouva Potterin lopullista asukokonaisuutta. Mikäli vaate sopii haluttuun asukokonaisuuteen, on turha jäädä harmittelemaan "väärää" väriä. Näin etenkin, jos toinenkin väri sopii yhtä hyvin tai jopa paremmin kokonaisuudessa.

Kuva 26. Toteutettava idea: Rouva Potter.

Katerina

Katerinan roolihahmoa olen lähtenyt kehittämään niin, että kaikista 1990-lukua kumpuavista ideoista valitsin vain parhaat. Katerinan kohdalla ideoita tulvi päähän paljon, ja loppujen lopuksi piti tehdä päätöksiä siitä, mitä ideaa lähteä kehittämään ja mitkä ideat on suosiolla jätettävä pois.

Olen lähtenyt ideoimaan Katerinaa lopulta valittuani yhden luonnoksen (kuva 27), jossa mielestäni on eniten sitä Katerinaa jota olen roolianalysissakin kuvannut. Tämä luonnos mielessäni olen etsinyt ja löytänytkin vaatekappaleita, jotka sopivat täydellisesti kyseiselle hahmolle. Katerinan lopullisessa asussa näkyy 1990-luvun vaikutteet sekä se, että hahmo on vielä nuori ja haluaa pukeutua ikänsä mukaisesti.

Kuva 27. Toteutettava idea: Katerina.

Otin asuun mukaan Jo-Jo Teatterilta löytämäni poolokauluspaidan ja farkut, jonka jälkeen olen vielä halunnut piirtää luonnoksen, jossa näkyy koko tavoiteltu asukokonaisuus (kuva 27).

Katerinan rooliasun vaatteita jouduin loppujen lopuksi muokkaamaan paljon, mutta se kannatti, sillä lopputuloksesta tuli lopulta sellainen mitä tavoittelinkin. Valmiita vaatteita muokkaamalla oman tarpeeni mukaiseksi, onnistuin luomaan sellaisen Katerinan jonka myös pääni sisällä näin. Asuun on vielä luonnosteluvaiheen jälkeen lisätty aito 1990-luvun beige nahkatakki sekä valkoinen myssy, sillä Katerina poistuu Isoäitinsä kanssa myös ulos talosta, joten he tarvitsivat näin ollen myös ulkovaatetuksen.

Myöskään värimaailma Katerinan vaatteissa ei ollut täysin sellainen jota tavoittelin, mutta en kokenut tarpeelliseksi vaihtaa vaatteita tämän takia toisiin. Esimerkkinä tästä farkut, joihin olin suunnitellut muovisia timanttikoristeita. Löysin teatterin varastolta farkut joissa oli kirjaittuja kukkia, ja koska housut sopivat siihen mitä olin suunnitellut, päätin vaihtaa ideaa. Farkut näyttivät lopulta jopa paremmilta kuin alkuperäisen idean housut.

“Katerinan lopullisessa asussa näkyy 1990-luvun vaikutteet sekä se, että hahmo on vielä nuori ja haluaa pukeutua ikänsä mukaisesti.”

Isoäiti

Luonnostelun jatkuessa Isoäidin hahmoa olen lähtenyt kehittämään palaten samalla roolianalyysiin. Olin ollut niin keskittynyt muiden hahmojen suunnitteluun, että en kokenut saavani täysin otetta siitä, millainen hahmo Isoäiti oikeastaan onkaan.

Olen lähtenyt ajattelemaan Isoäitiä nuorekkaammasta näkökulmasta. Isoäiti on kuitenkin näytelmässä hieman humaltuva, railakas ja hauskaa pitävä nainen, ja halusin ilmentää tätä hänessä vielä enemmän kuin mitä alkuluonnoksissa tein. Olen halunnut, että Isoäidissä näkyy eleganttius ja se, kuinka hän panostaa paljon siihen miltä näyttää. Lopullisessa asussa näkyy se, että Isoäiti on halunnut laittaa parhaat päälle, tullessaan uuteen ja täysin vieraaseen maahan ja kulttuuriin.

Valitsemassani ideassa (kuva 28, oikealla) olen suunnitellut Isoäidille näyttävää pörröneulepuseroa yhdistettynä vekkiahameeseen. Tavoitteenani oli löytää yläosa, joka on koristeellinen jo valmiiksi, tai sitten itse muokkaamalla tehdä siitä sellainen kuin olen tavoitellut. Olin kuitenkin tyytyväinen, sillä onnistuin löytämään kirkaansinisen pörröneulepaidan, joka oli kuin tehty Isoäidille.

Jälleen kerran jouduin joustamaan siinä, millaiset värit hahmon vaatteissa on, mutta koska vaatteet toimivat kokonaisuudessa myös väreiltään, en takertunut näihin seikkoihin liiaksi. Alaosan hame löytyi myös helposti ja pienillä muokkauksilla siitäkin on saatu Isoäidin eleganttiin tyyliin sopiva. Asuun on lopuksi lisätty myös yksinkertainen, punainen ulkotakki ja myssy, sillä myös Isoäiti poistuu välillä ulos Katerinan kanssa.

Kuva 28. Toteutettava idea: Isoäiti.

Boris

Boriksen kohdalla olen päättänyt lähteä siis kehittämään sporttisempaa Borista. Näin siksi, että tämä on tyyli jota myös ohjaaja hahmolle toivoi. Olen myös kokenut, että tämä valinta on loppujen lopuksi ollut oikea, sillä nyt Boris ei ole niin alleviivatulla ja ilmeisellä tavalla ”paha” vaan hieman hölmöllä ja humoristisella tavalla sellainen.

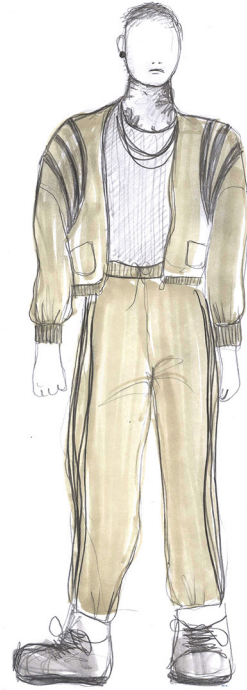
Lopullisen idean (kuva 29) mukaan lähdin etsimään hahmolle verryttelypukuasua, joka on koko asukokonaisuuden tärkein osa. Taaskaan värit eivät olleen täysin samat, kuin niissä vaatteissa jotka lopulta hahmolle valitsin. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut merkittävästi asun lopulliseen tunnelmaan, joten olin tyytyväinen lopulliseen ideaan hahmosta.

Konstaapeli Alanen

Konstaapeli Alanen on kaikista näytelmän hahmoista ollut helpoin puvustaa. Koska hahmo on ammatiltaan poliisi, ja on virkatehtävissä läpi koko näytelmän, on ollut varsin luonnollista pukea hänet poliisiunivormuun (kuva 30).

Konstaapeli Alanen

Konstaapeli Alanen on kaikista näytelmän hahmoista ollut helpoin puvustaa. Koska hahmo on ammatiltaan poliisi, ja on virkatehtävissä läpi koko näytelmän, on ollut varsin luonnollista pukea hänet poliisiunivormuun (kuva 30).

Kuva 29. Toteutettava idea: Boris.

Kuva 30. Toteutettava idea: Konstaapeli Alanen.

Pyrin tämän hahmon kohdalla siihen, että luon käytettävissä olevilla resursseilla Konstaapeli Alasen asusta niin autenttisen näköisen poliisiasun kuin siitä on mahdollista luoda.

6 LOPPUTULOKSET

6.1 Tulokset valokuvina

Tässä luvussa on esitelty valokuvien muodossa jokaisen roolihahmon lopullinen ja toteutettu asukokonaisuus.

Kuva 31. Tommi ja Linda Kärkkäinen.

Kuva 32. Tommi ja Riku Kärkkäinen.

Kuva 33. Riku ja Harri Kärkkäinen.

Kuva 34. Harri, Tommi ja Riku.

Kuva 35. Harri, Riku ja Tommi.

Kuva 36. Tommi ja Harri Kärkkäinen.

Kuva 37. Konstaapeli Alanen, Isoäiti.

Kuva 38. Rouva Potter, Katerina ja Riku, Boris.

6.2 Tulosten tarkastelua

Pukusuunnittelu toteutettiin aikataulun mukaisesti näytelmään Voi Veljet!. Näytelmän ennakkonäytös oli 26.2.2015 ja ensi-ilta 27.2.2015 Jo-Jo Teatterilla Manillassa. Näytelmän esitykset ovat jatkuneet aina huhtikuun 2015 alkuun saakka. Puvustus valmistui hyödyntäen jo olemassa olevia vaatteita, sekä käyttäen hyväksi materiaalien ja vaatteiden muokkausta. Projektin aikana on tarvittaessa uskallettu ja pystytty tekemään muutoksia värien ja yksityiskohtien suhteen. Vaatevaihtojen puuttuminen ja ohjaajan määrätietoisuus sekä koko projektin ajan saatu tuki työryhmältä helpottivat osaltaan pukusuunnitteluprosessia.

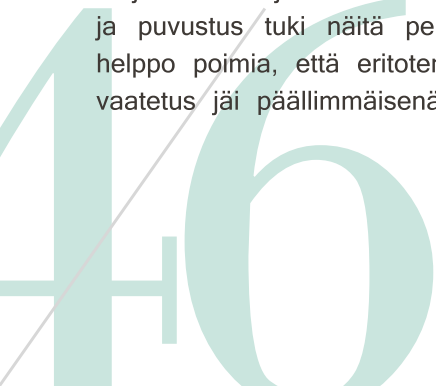
Päähenkilöt, Kärkkäisen veljekset erottuivat positiivisella tavalla muista roolihahmoista. Tämän lisäksi Tommi Kärkkäinen erottui puvustuksellaan kahden muun veljen joukosta hieman aikuisempana ja huolitellumpana hahmona. Toisaalta puvustukselle on toiminut hyvänä lisämausteena se, että Tommin ilme on ”rähjäntynyt” näytelmän edetessä. Tästä esimerkkinä kauluspaita, joka ei pysynyt nopeatempoisen näytelmän takia housuissa, tai kravatti, joka oli loppukohtauksessa kaikkea muuta kuin suorassa.

Harrin ja Rikun veikeät luonteet pääsivät myös oikeuksiinsa, sillä lopulliset asuvalinnat tukivat sitä, millaisia nuo kaksi huolettomampaa Kärkkäisen veljestä pohjimmitaan ovat. Myöskään näytelmän sivuhenkilöt eivät puvustuksellisestikaan jääneet päähenkilöidensä varjoon. Vahvojen sivuroolien persoonat pääsivät niin ikään loistamaan, ja puvustus tuki näitä persoonia hyvin. Yleisön kommentteista oli helppo poimia, että eritoten veljesten sekä Tommin vaimon Lindan vaatetus jäi päällimmäisenä mieleen.

Sain ilokseni myös kuulla, että ensi-illan jälkeen yleisö oli poiminut näytelmän puvustuksesta itselleen tuttuja 1990-luvun piirteitä. Muutama yleisön edustaja oli poiminut näytelmän puvustuksesta heille muistoja herättäviä vaatekappaleita sekä pieniä yksityiskohtia. Tällaisia olivat eritoten päähenkilön Harrin ”nappiverkkarit” sekä Rikun nahkainen vyölaukku.

Ohjaajan koko projektin läpi kestänyt tuki sekä runsaat ideat ja ajatukset auttoivat paljon työssä pukusuunnittelijana. Olikin ilo kuulla, että ohjaaja on kokenut, että puvustus on onnistunut ja että suunnittelijana olen päässyt tavoitteeseeni tuoda vuoden 1998 Turku Jo-Jo Teatteriin. Kiitosta työryhmältä tuli myös yhteistyökyvykkyydestä ja taidosta heittäytyä täysin ennalta vieraaseen työryhmään uutena, niin sanotusti ulkopuolisena suunnittelijana.

“Sain ilokseni myös kuulla, että ensi-illan jälkeen yleisö oli poiminut näytelmän puvustuksesta itselleen tuttuja 1990-luvun piirteitä.”

Lähdin opinnäytetyössä etsimään vastauksia kysymyksiin, kuinka onnistun pukusuunnittelijana luomaan visuaalisesti yhtenäisen ja 1990-lukua henkivän puvustuksen, sekä sitä, millainen on roolihahmon persoonallisuutta parhaalla mahdollisella tavalla tukeva asukokonaisuus. Visuaalisuus ja yhtenäisyys, sekä se, että puvustuksessa näkyy aito 1990-luku, on ollut paljolti laajan pohjatyön ansiota. Työn alussa olen keskittynyt tarkasti ottamaan selvää, millaista on ollut aito 1990-luvun pukeutuminen, minkä jälkeen olen lähtenyt etsimään tällaisia aitoja aikakauden vaatteita secondhand-liikkeistä. Käytettyjen 1990-luvun vaatteiden käyttäminen on tuonut autenttisuutta puvustukseen, jota ei olisi saavutettu tekemällä itse 1990-luvun ilmettä tavoittelevia vaatteita ja asusteita. Sitä, että puvustus myös näyttää hyvältä katsojan silmään olen saanut aikaan huomioimalla pienet mutta merkitykselliset yksityiskohdat.

Visuaalisuus tässä työssä on merkinnyt sitä, että jokainen yksityiskohta on tarkkaan harkittu. Halusin luoda puvustuksesta visuaalisen eli yleisön silmää miellyttävän, säilyttäen samalla yhtenäisyyden ja sen, ettei mikään puvustuksessa riitele keskenään. Puvustuksella on haluttu naurattaa, viihdyttää ja herättää muistoja. Värimaailma pukusuunnittelussa on haluttu säilyttää maanläheisenä ja rauhallisena, kuitenkin tuoden mukaan kuoseja ja kontrastivärejä tarpeen vaatiessa.

Turun Sanomissa 2.3.2015 ilmestyneen arvostelun mukaan ”yhdeksänkymmentäluvun muoti, tekniikka ja muut anekdootit” koettiin eräänlaisena epäluottamuslauseena alkuperäisen tekstin kyvyllä naurattaa (Turun Sanomat 2015). On valitettavaa, että 1990-lukuteemaisuus on lehden arvostelussa nähty näin, sillä tämä ei missään nimessä ollut työryhmän tavoite kun 1990-luku päätettiin ottaa mukaan näytelmään. Suunnittelijana jäin arvostelun myötä pohtimaan, olisiko 1990-luku pitänyt tuoda vieläkin rohkeammin ja näyttävämmin puvustukseen.

Toisaalta mietin kuitenkin ennen kaikkea yleisön positiivista palautetta pukusuunnittelusta sekä sitä, kuinka olen suunnittelijana itse tyytyväinen siihen, millainen lopullisesta puvustuksesta muotoutui. Yleisön positiiviset reaktiot ja palaute 1990-lukuteemaisesta puvustuksesta on itselleni suunnittelijana suurin mittari kun punnitsen olenko päässyt tavoitteeseeni ja onko pukusuunnittelu ollut onnistunut.

“Puvustuksella on haluttu naurattaa, viihdyttää ja herättää muistoja.”

Toisen tutkimuskysymyksen kohdalla pohjatyö on jälleen ollut yksi avainsanoista. Asu, joka tukee roolihahmoa ja tämän persoonallisuutta vaatii paljon kattavaa taustatyötä. Roolianalyysia käyttämällä uppouduin näytelmän jokaiseen yhdeksään persoonallisuuteen, jonka jälkeen toin jokaisen asuun jotain heidän persoonastaan. Työ oli siis kuin yhdeksään uuteen ja erilaiseen ihmiseen tutustumista. Olen halunnut kuvata jokaista hahmoa vaatteiden avulla, ja tähän tavoitteeseen ei olisi päästy yhtä onnistuneesti ilman roolianalyysin käyttämistä osana suunnittelua.

On todettava, että se, millainen on roolihahmon persoonallisuutta tukeva asukokonaisuus, konkretisoituu tässä työssä hyvin siihen, miten helppoa näyttelijälle on heittäytyä rooliinsa roolivaatteiden avustuksella. Tässä projektissa näyttelijät kokivat tämän helpoksi, sillä he pystyivät myös vaatteiden avulla löytämään hahmoihinsa uusia piirteitä ja vivahteita. Rooleihin tutustuminen vaati varsinkin alussa paljon yhteistyötä näyttelijöiden kanssa. Tuloksiin peilattaessa on tämä yhteistyö ollut kannattavaa.

“Pukusuunnittelu yhdessä näytelmän lavastuksen kanssa tarjosi lisäksi jokaiselle katsojalle jotakin, oli se sitten muisto omasta 1990-luvun pukeutumisesta tai sisustuksesta.”

Tutkimusmenetelmänä käyttämäni haastattelu sekä muutamat avoimet keskustelut rooleista antoivat myös perspektiiviä ja uusia ideoita omaan suunnittelutyöhön. Myös näyttelijät kokivat itse saaneensa keskusteluista ideoita siihen, miten heidän roolihahmonsansa voisivat eri tilanteissa näyttämöllä käyttäytyä.

Tuloksia katsottaessa on selvää, että tavoitteeseen on päästy, sillä pukusuunnittelu onnistui ja se myös toteutettiin aikataulun mukaisesti. Pukusuunnittelu yhdessä näytelmän lavastuksen kanssa tarjosi lisäksi jokaiselle katsojalle jotakin, oli se sitten muisto omasta 1990-luvun pukeutumisesta tai sisustuksesta.

“Työ oli siis kuin yhdeksään uuteen ja erilaiseen ihmiseen tutustumista.”

Suunnittelin ja toteutin puvustuksen turkulaisen Jo-Jo Teatterin komedialliseen, farsssia tyylilajina edustavaan näytelmään Voi Veljet!. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli pukusuunnittelu, joka on visuaalinen ja yhtenäinen, 1990-lukua henkivä sekä roolihahmojen persoonallisuuksia ilmentävä ja tukeva kokonaisuus.

Teoriapohjan rakentamisessa käytin apunani erilaisia dokumenttiaineistoja kirjallisista lähteistä 1990-luvun elokuvaan. Hyödynsin suunnittelun ja ideoinnin tukena työryhmän haastattelua, havainnointia, narratiivista analyysia sekä roolianalyysejä. Tutkimusmenetelmien avulla olen lähtenyt tarkastelemaan sitä, millaista on ollut 1990-luvun muoti ja pukeutuminen jonka jälkeen koostin tunnelmakollaaseja helpottamaan ideointia.

Pukusuunnittelu pysyi yhtenäisenä, visuaalisena sekä 1990-henkivänä paljolti laajan pohjatyön ansiosta. Käytin vankan teoriapohjan rakentamiseen alkuvaiheessa paljon aikaa. Tämä näkyi suunnitteluprosessissa, sillä itse puvustuksen suunnittelu oli näin ollen vaivatonta. Suunnittelun alkuvaiheessa keskityin ottamaan selville, millaista oli aito 1990-luvun pukeutuminen sillä halusin, että pukusuunnittelu henkii aitoa aikakauden tunnelmaa. Myös aitojen aikakauden vaatteiden käyttö toi näytelmän puvustukseen autenttisuutta. Ensi-illassa yleisö koki, että pukusuunnittelu yhdessä lavastuksen kanssa tarjosi katsojalle visuaalisen aikamatkan kultaiselle 1990-luvulle. Yleisön kommentit olivat positiivisia ja 1990-luvun lisäämisestä näytelmään pidettiin. Tämän lisäksi työryhmän ja eritoten ohjaaja Milja Nordströmin positiivinen palaute pukusuunnittelusta ja siitä, kuinka onnistuin tavoitteessani, oli kannustavaa.

Eri roolihahmojen asuvalinnat sointuivat yhteen niin värimaailmaltaan kuin tyyliltäänkin, sillä mikään puvustuksessa ei erottautunut negatiivisesti yleisön tai työryhmän silmiin. Näyttelijät olivat myös sitä mieltä, että asut olivat roolihahmojen persoonien mukaiset, sillä rooleihin oli helppo heittäytyä vaatteiden avulla. Roolianalyysejä hyödyntäen tutustuin siis jokaiseen hahmoon perinpohjaisesti, jotta pystyin suunnittelemaan heille juuri heidän näköisensä asut.

Kun pohditaan, mitä opinnäytetyössä olisi voinut tehdä toisin, on syytä miettiä olisiko Turun Sanomien arvostelussa (Turun Sanomat, 2015) epäluottamuslauseena koetun 1990-luvun voinut tuoda niin lavastukseen, kuin puvustukseenkin vielä selkeämminkin, ja olisiko tällaiselta vaikutelmalta tätä kautta vältytty. En ole vielä kokenut pukusuunnittelija, joten omaa taustaani vasten peilattaessa on kuitenkin oltava tyytyväinen lopputulokseen. Työ saatiin valmiiksi ja tavoitteisiin päästiin kiitettävästi. Lisäksi työryhmän ja ensi-iltavieraiden positiivinen palaute tuntuu rohkaisevalta ja antaa uskoa tulevaisuuteen.

“Ensi-illassa yleisö koki, että pukusuunnittelu yhdessä lavastuksen kanssa tarjosi katsojalle visuaalisen aikamatkan kultaiselle 1990-luvulle.”

LÄHTEET

- Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy.
- Autio, R. 2000. Ennen ensi-iltaa: Tekijöitä teatterituotannossa. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus.
- Eneroth, B. 2005. Hur mäter man "vackert"? Grundbok i kvalitativ metod. Stockholm: Akademi-litteratur.
- Heikkilä-Rastas, M. 2009. Pukutaikaa. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Karhu, A. 2015. Vauhdikas mutta jankkaava farssi. Turun Sanomat. Viitattu 19.3.2015 <http://www.ts.fi/kulttuuri/nayttamotaide/741402/Vauhdikas+mutta+jankkaava+farssi>.
- Jo-Jo Teatteri 2013. Jäsenistö. Viitattu 30.1.2015 <http://www.jo-joteatteri.com/home/index.php/jasenisto>.
- Jo-Jo Teatteri 2013. Voi Veljet! Viitattu 30.1.2015 <http://www.jo-joteatteri.com/home/>.
- Manillantehdas 2014. Manilla. Viitattu 30.1.2015 <http://www.manillantehdas.fi/manilla/>.
- Mäkelä M. 2013 Neil Hardwick & Hotelli Paradiso. Skenet, Helsingin kulttuurikeskus. Viitattu 16.2.2015 <http://www.skenet.fi/artikkeli/13/08/neil-hardwick-ja-hotelli-paradiso>.
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: International Methelp.
- Pihlaja, J. 2001. Tutkielmaa tekemään. Vammala: Soceda.
- Puusa, A. & Juuti, P. 2011. Menetelmäviidakon raivaajat perusteita laadullisen tutkimuslähes-tymistävän valintaan. Helsinki: JTO.
- Riessmann, C. 1993. Narrative analysis. London: SAGE Publications.
- Salmela, S. & Vanhatalo, T. 2004. Näyttämöpukuja. Helsinki: Like.
- Verkkolehtipilotti 2014. Farssi. Viitattu 29.1.2015 <https://verkkolehtipilotti.wikispaces.com/Farssi>.

TUNNELMAKOLLAASILÄHTEET

Kuva 3: Tunnelmakollaasi 1.versio

Ari Lehtimäki 2014. Viitattu 2.12.2014 http://personal.inet.fi/koti/ari.lehtimaki/huimap/jawa_tuomo_janne.jpg.

Blogspot 2014. Greig Stott, Photography, life and other things. Viitattu 1.12.2014 http://greigstott.blogspot.fi/2012_07_01_archive.html.

Boots 2014 Viitattu 2.12.2014 http://www.boots.com/en/WAH-London-The-Trillest-Holographic-Effect-Nail-Polish-6-5ml_1516652/.

Dailymail 2014. Viitattu 2.12.2014 http://i.dailymail.co.uk/i/pix/2013/02/01/article-2272253-174BA047000005DC-801_306x454.jpg.

Gettyimages 2014. Viitattu 2.12.2014 <http://www.gettyimages.fi/detail/news-photo/ha-posed-in-london-circa-1990-l-r-magne-furuholmen-paul-news-photo/144248934>.

Gettyimages 2014. Viitattu 2.12.2014 <http://www.gettyimages.co.uk/detail/news-photo/oasis-singer-liam-gallagher-in-a-london-street-with-a-can-news-photo/83827508>.

Harpers Bazaar 2014. Thoroughly modern 90's: Vintage looks to inspire. Viitattu 2.12.2014 <http://www.harpersbazaar.com/fashion/fashion-articles/best-90s-fashion#slide-11>.

Huffingtonpost 2014. 90s fashion trends. Viitattu 2.12.2014 http://www.huffingtonpost.com/2013/04/09/90s-fashion-trends_n_3040200.html.

Jannez 2014. 90s London. Viitattu 2.12.2014 <http://www.jannez.net/images/photo/90s/90s-London/90s-London-005.jpg>.

MTV 2014. Viitattu 2.12.2014 <http://im.mtv.fi/image/1201806/portrait/240/400/7d3eab7e6cd90faf2cdd1a020f20d965/dm/544950.jpg>.

Rightmove 2014. Viitattu 2.12.2014 http://media.rightmove.co.uk/10k/9036/26728172/9036_Plu1990_IMG_00_0000.jpg.

Swide 2014. London Fashion Week 2013, a 1990s city guide. Viitattu 2.12.2014 <http://fast.swide.com/wp-content/uploads/London-fashion-week-2013-a-1990s-city-guide.jpg>.

Testpressing 2014. Viitattu 2.12.2014 <http://testpressing.org/wp-content/uploads/2012/09/RESIZE-DIRT-BOX-PHIL-AND-ROB.jpg>.

Tumblr 2014. Bad n Rad. Viitattu 2.12.2014 <http://badnrad.tumblr.com/post/32380416128/still-own-this-bitch>.

Tumblr 2014. Monsterlized. Viitattu 2.12.2014 <http://monsterlized.tumblr.com/>.

Tumblr 2014. Princess Coco. Viitattu 2.12.2014 <http://princesscoco.tumblr.com/image/36511199054>.

UsMagazine 2014. Hottest teen idols ever. Viitattu 2.12.2014 <http://www.usmagazine.com/entertainment/pictures/hottest-teen-idols-ever-2011219/17478>.

Women24 2014. Your fashion era is the 90s. Viitattu 2.12.2014 <http://www.women24.com/FashionAndBeauty/NewsandTrends/Your-fashion-era-is-the-90s-20090416>.

Kuva 4: Lopullinen tunnelmakollaasi

Buzzfeed 2014. Viitattu 20.12.2014 http://www.buzzfeed.com/leonoraepstein/most-embarrassing-pages-of-the-1990-jc-penney-christm?sub=2836696_2167432#.jgXLX8LPZ.

Helsingin Sanomat, Nyt-liite 2014. Ysäri viikko: Tällaista oli 90-luvun muoti: olkatoppauksia, grungea ja vyölaukkuja. Viitattu 20.12.2014 <http://nyt.fi/a1305869486710>.

Kaleva 2014. 90-luvun muotia ja tunnelmia Oulussa. Viitattu 20.12.2014 <http://www.kaleva.fi/uutiset/galleriat/90-luvun-muotia-ja-tunnelmia-oulussa/8643/1850385/#kuva>.

Iltalehti 2006. Vyötärölaukku on kamalin! Viitattu 20.12.2014 http://www.iltalehti.fi/muoti/200607124629295_mu.shtml.

Otavafiles 2014. Viitattu 20.12.2014 <http://otavafiles.fi/plaza/sf/vanhat/57748.jpg>.

Photobucket 2014. Luhta Johnson. Viitattu 20.12.2014 http://s2.photobucket.com/user/dcast/media/MV/Luhta_Johnson.jpg.html.

Postimg 2014. Viitattu 20.12.2014 http://s3.postimg.org/2z35qtvk4/el_gatto.jpg.

S-media-cache 2014. Viitattu 20.12.2014 <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/e9/b6/50/e9b6508c6d780434812d743b4117f2bf.jpg>.

Youtube 2014. Spandau Ballet. Viitattu 20.1.2014 <https://www.youtube.com/watch?v=3LDGSYw1ibo>.

Tumblr 2014. Bad n Rad. Viitattu 20.12.2014 <http://badnrad.tumblr.com/post/32380416128/still-own-this-bitch>.

Tumblr 2014. Little Egg. Viitattu 20.12.2014 <http://little-egg.tumblr.com/post/37859589918/danielletweedie-more-melted-stuff-made-into-a>.

Kuva 5: Tunnelmakollaasi: Tommi Kärkkäinen

Buzzfeed 2012. Pictures that perfectly capture the 90s. Viitattu 21.12.2014 http://www.buzzfeed.com/mjs538/pictures-that-perfectly-capture-the-90s?sub=1424820_134528#.dyqDq5OWP.

Flickr 2014. Viitattu 21.12.2014 <http://www.flickr.com/photos/23274863@N04/3610668071/>.

Flickr 2014. Viitattu 21.12.2014 <http://www.flickr.com/photos/32408836@N08/3291458701/>.

MTV 2014. Viitattu 21.12.2014 <http://im.mtv.fi/image/1201806/portrait/240/400/7d3eab7e6cd90faf2cdd1a020f20d965/dm/544950.jpg>.

Media-cache 2014. Viitattu 21.12.2014 <http://media-cache-ak0.pinimg.com/originals/83/9a/5d/839a5d0e3e1a39aac7e7a90e13294059.jpg>.

Kuva 6: Tunnelmakollaasi: Linda Kärkkäinen

Blogspot 2015. Life should be more like the movies. Viitattu 21.12.2014 <http://lifeshouldbemorelikethemovies.blogspot.fi/2014/01/inspired-by-90s-winona-ryder-and-drew.html>.

Buzzfeed 2014 Here are all 90 outfits that Rachel Green wore on the first season of "Friends". Viitattu 21.12.2014 <http://www.buzzfeed.com/bricesander/all-90-outfits-rachel-green-wore-on-friends-sea-wn2y?crlt.pid=camp.WVqWiNWQiuld#18mu4bt>.

Fab mom 2014. Mom Jeans. Viitattu 21.12.2014 <http://fabmom.co.za/mom-jeans/>.

Filmous 2015. Reality Bites. Viitattu 21.12.2014 http://www.filmous.com/reality_bites_70/.

Tumblr 2014. 25 Media. Viitattu 21.12.2014 http://25.media.tumblr.com/cca1f3e33f433a623e603150fc569d33/tumblr_milwil14Ep1rs3i49o2_500.jpg.

Tumblr 2014. Cinyma. Winona Ryder in reality bites. Viitattu 21.12.2014 <http://cinyma.tumblr.com/post/66097557543/winona-ryder-in-reality-bites-1994>.

Kuva 7: Tunnelmakollaasi: Harri Kärkkäinen

Artspace 2014. Viitattu 21.12.2014 <http://www.artspace.com/welcome/hardpin?medium=HardPin&source=Pinterest&campaign=type186>.

Buzzfeed 2012. 28 Sexy pictures of older actors when they were young. Viitattu 21.12.2014 http://www.buzzfeed.com/summeranne/28-sexy-pictures-of-older-actors-when-they-were-yo?sub=1672080_435226#.njR2MZY9P.

Cine and game 2013. James Franco. Viitattu 21.12.2014 <http://www.cineandgame.com/2013/03/zona-sexy-james-franco.html>.

Imgur 2012. Viitattu 21.12.2014. <http://imgur.com/nQevY2J>.

Tumblr 2015. Dictum of the dead. Viitattu 21.12.2014 <http://odetothefucked.tumblr.com/post/46192759330>.

Tumblr 2015. LatinaAmericana. Viitattu 21.12.2014 <http://latinamericana.tumblr.com/>.

Kuva 8: Tunnelmakollaasi: Riku Kärkkäinen

Tumblr 2015. Viciously Cyd. Viitattu 22.12.2014 <http://viciouslycyd.tumblr.com/>.

The Max Davis 2012. Viitattu 22.12.2014 <http://themaxdavis.com/post/24764888443>.

Flickr 2008. Sexy Johnny Depp! Viitattu 22.12.2014 <https://www.flickr.com/photos/28979351@N03/2704185785/?rb=1>.

Tumblr 2013. Slufoot. Viitattu 22.12.2014 <http://slufoot.tumblr.com/post/40231831975>.

Tumblr 2012. The Pretendr. Viitattu 22.12.2014 <http://thepretendr.tumblr.com/post/20984776239>.

Nasty Gal 2012. Nasty Guys: River Phoenix. Viitattu 22.12.2014 <http://blog.nastygal.com/the-family/nasty-guys/2012/05/river-phoenix-2/#more-19414>.

Cloudfront 2014. Viitattu 22.12.2014 https://dceqiz5mzs7j4.cloudfront.net/app/public/system/note_images/270054/note_view/0effd428a2fc6f2acbe95acbc36de9c.jpg.

